

Avstrija na nevarni poti revizije državne pogodbe

Zaupanje v pogodbeno zvestobo Avstrije
je ponovno močno omajano

Na opozorila, da Avstrija s svojo samovoljno interpretacijo določil člena 7 stopa na nevarno pot revizije državne pogodbe in da s tem prevzema odgovornost za vse morebitne posledice, so odgovorni avstrijski predstavniki odgovorili s arogantnostjo, ki bi ji težko našli primere. Ta arogantnost pa postane le še očitnejša in naravnost izzivalna spričo „afere“, ki jo je pred dnevi sprožil obrambni minister Lütgendorf, ki se je v intervjuju za neki zahodnonemški list zavzel za to, da bi avstrijska vojska dobila raketno orožje — čeprav tako oborožitev državna pogodba Avstriji izrecno prepoveduje!

Igranje z državno pogodbo kot mednarodnim temeljem, na katerem je zgrajena suverenost in neodvisnost Avstrije, je vsekakor zelo nevarno — pa naj gre za člen 7, ki nalaga Avstriji določene obveznosti glede slovenske in hrvaške narodne skupnosti, ali za člen 13, v katerem se je Avstrija obvezala, da ne bo nabavila raketnega orožja. Svoji obveznosti napram manjšinam Avstrija v več kot dvajsetih letih po podpisu državne pogodbe še vedno ni izpolnila, marveč se je lani nasprotno odločila celo za „reševanje“, ki je v očitnem nasprotju z določili člena 7. Prav tako pa tudi pojavi okoli vprašanja raket za avstrijsko vojsko kažejo v smer, da hoče Avstrija spreminjati državno pogodbo.

Kancler Kreisky je svojega obrambnega ministra zaradi njegove „želje“ po raketah sicer precej ostro pokaral, vendar javnost — domača in mednarodna — temu „karanju“ ne verjame dosti. Ne samo, da se je minister Lütgendorf neposredno po prejemu „ukoru“ ponovno priznal k svoji prvotni izjavi; ne samo, da kancler Kreisky razen verbalne zavrnitve Lütgendorfovega „spodrsrljaja“ ni čutil potrebe, da bi tudi dejansko ukrepal proti ministru, ki je tudi sicer močno osporavan in so že številne organizacije, med njimi tudi socialistični visokošolci, zahtevale njegov odhod; verodostojnost svojih lastnih izjav je kancler omajal tudi sam, saj se je menda tudi osebnostno že dvakrat trudil (vendar brez uspeha), da bi dobil pristanek Sovjetske zveze za raketno oborožitev avstrijske vojske.

Ne glede na to pa ima kancler Kreisky seveda prav, ko obsoja vse tisto, kar bi v tej ali drugi obliki kazalo na zahtevo po formalnem spreminjanju državne pogodbe. Ima tudi prav, ko meni, da bi takšne zahteve, kakršna je bila zahteva njegovega obrambnega mini-

stra, lahko na novo odprle celotno problematiko državne pogodbe in pripeljale do tega, da bi se morala Avstrija še enkrat pogajati o svojih obveznostih. In še posebej ima prav, ko svari, da bi v primeru,

Zamenjava v vodstvu ZDA

Prihodnji teden — 20. januarja — bo lani novembra izvoljeni ameriški predsednik Jimmy Carter prevzel funkcijo in tako zamenjal dosedanjega predsednika Forda v vodstvu ZDA.

Od novega predsednika in njegove administracije si tako v Ameriki kot tudi na mednarodni ravni obetajo marsikatero pobudo, ki naj bi pomenila večjo ali manjšo spremembo v dosednji politiki Amerike. Na notranjem področju je Carter odmeril najvažnejše mesto boju proti brezposelnosti (v ZDA je zdaj že 8 milijonov ljudi brez dela). Zanimiva novost pa je tudi odločitev Carterja, da bo osnovne smernice ameriške zunanje politike proučil skupaj z zavezniki. Temu namenu bo služil bližnji obisk novega podpredsednika Walterja Mondaleja v Evropi in na Japonskem.

da bi prišlo do spreminjanja državne pogodbe, postalo ponovno aktualno tudi manjšinsko vprašanje, kjer bi Jugoslavija — kakor je dejal kancler — gotovo vztrajala pri novi in podrobnejši interpretaciji obveznosti do manjšin.

Iz tega torej jasno sledi, da se merodajni dejavniki v Avstriji zelo dobro zavedajo posledic, ki bi jih imel vsak poskus revizije državne pogodbe. Zato je vsak korak po tej poti — pa naj gre, kot že omenjeno, za člen 13 ali za člen 7! — ne le nevaren, ampak skrajno neodgovoren. Pri tem pa gotovo ni naključje, da je med zagovorniki revizije državne pogodbe v obeh omenjenih smereh najti ene in iste ljudi. Celovski Pust je posebno značilen primer: bil in ostal je zagovornik ugotavljanja manjšine, zdaj pa v ÖVP-jevski Volkszeitung daje podporo obrambnemu ministru socialistične vlade; da pa ne bi bilo dvoma o tem, iz katere strani piha ta veter, kar v isti številki, le nekaj strani dalje, opravičuje nacistične vojne zločince, ki so množično pobijali italijanske antifašiste, medtem ko rodoljube, ki so se bojevali proti fašizmu, nesramno psuje z morilci.

V tej luči ugotovitev nekega avstrijskega lista v zvezi s členom 13, da je značilno misliti na spremembo državne pogodbe, ko niti niso še izpolnjeni vsi njeni členi, gotovo ne velja le glede člena 7.

Poslovilni obisk veleposlanika SFRJ Vlahova pri slovenskih organizacijah

Minulo soboto je obiskal sedež Zveze slovenskih organizacij na Koroškem veleposlanik SFRJ Jugoslavije inž. Gustav Vlahov, ki bo v kratkem zapustil Avstrijo in se vrnil na novo delovno mesto v Beograd.

Ob priložnosti poslovilnega obiska je izrekel predsednik ZSO dr. Franci Zwitter veleposlaniku Vlahovu besede zahvale za njegovo delo v korist slovenski narodni skupnosti na Koroškem. Poudaril je, da je veleposlanik Vlahov zastopal Jugoslavijo na Dunaju v času, ko se je slovenska manjšina na Koroškem znašla pred eno najtežjih prelukšenj po drugi svetovni vojni. Predsednik ZSO je veleposlanika Vlahova prosil, da bi tudi na novem položaju v Beogradu podpiral prizadevanja koroških Slovencev. Izročil mu je tudi spominsko darilo.

V odgovoru je veleposlanik Vlahov naglasil, da kot pripadnik makedonskega naroda, čigar del živi v Bolgariji, dobro pozna mehanizme zatiranja in neenakopravnosti. Menil je, da se je slovenska manjšina na Koroškem uspešno uprla preštevavanju in da njena moč izhaja iz skupnega nastopanja vseh koroških Slovencev. Zagotovil je, da se bo še naprej zavzemal za pravice slovenske narodne skupnosti na Koroškem, ki izvirajo iz člena 7 avstrijske državne pogodbe.

Veleposlanika Vlahova so spremljali svetnik ambasade dr. Borut Plavžak, generalni konzul Bojan Lubej in konzul Peter Zupančič. Istega dne je veleposlanik Vlahov obiskal tudi še sedež Narodnega sveta koroških Slovencev, zvečer pa se je udeležil tradicionalnega Slovenskega plesa.

JUGOSLOVANSKI PREDSTAVNIK POUČARJA:

Člen 7 je temelj

za uresničevanje pravic
slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji

Na zadnji tiskovni konferenci v zveznem sekretariatu za zunanje zadeve SFRJ v Beogradu je bilo ponovno zelo jasno in nedvoumno poudarjeno stališče Jugoslavije, da je Avstrija mednarodno obvezana uresničiti pravice slovenske in hrvaške manjšine v smislu člena 7 avstrijske državne pogodbe ter da so neposredna pogajanja med predstavniki prizadetih manjšin in pristojno vlado edina pot do zadovoljive rešitve.

Predstavniki zveznega sekretariata za zunanje zadeve Mirko Kaležič je na vprašanje, ali je jugoslovanska vlada že odgovorila na zadnje avstrijsko noto, takole odgovoril:

„Jugoslovanska vlada je že dala vedeti, da je nota avstrijske vlade z dne 1. decembra 1976 nesprijemljiva, ker avstrijska vlada v tej noti ne izhaja iz 7. člena državne pogodbe in torej tudi ne iz njene mednarodne obveznosti glede reševanja problema slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji. Jugoslovanska vlada vztraja v celoti pri argumentih, ki jih je razložila v svoji noti z dne 11. novembra 1976.“

Nespremenjeno stališče Jugoslavije pa je Mirko Kaležič še konkretiziral, ko je poudaril:

„Slej ko prej je mednarodna obveznost avstrijske vlade, da predloži konkretne in sprejemljive rešitve, kar zadeva uveljavitev 7. člena državne pogodbe kot temelja za uresničevanje pravic slovenske in hrvaške narodnostne manjšine v Avstriji. Edini in pravi način, kako najti zadovoljive rešitve, so neposredna pogajanja med predstavniki slovenske in hrvaške narodnostne manjšine na eni in avstrijsko vlado na drugi strani.“

S to jasno izjavo je bil dan nedvoumen odgovor tudi tistim, ki v zadnjem času skušajo napraviti vtis, kakor da bi bila Jugoslavija popustila v svoji odločni zahtevi po dosledni izpolnitvi člena 7.

Sadovi narodnostne nestrpnosti

Kako so sadovi narodnostne nestrpnosti podobni ne glede na to, v kateri državi se pojavljajo, smo v našem listu že večkrat prikazali na konkretnih primerih iz domačih koroških oz. avstrijskih razmer na eni ter iz razmer v sosednji Italiji na drugi strani. Tudi najnovejši primer iz Krmina blizu Gorice nas spominja na tako sorodnost.

Konec meseca se bo moral predsednik Slovenske skupnosti za Gorisko, Gradimir Gradnik, zagovarjati pred okrajnim sodiščem v Krminu. Obtožen je, da je pri zadnjih volitvah leta 1975 zagrešil prekršek, ko je opravljal volilno propagando. V prijavi karabinjerskega podčastnika je med drugim navedeno, da je Gradnik pozival volivce, naj glasujejo za Slovensko skupnost; poleg tega pa se je „pregrešil“ še s tem, da je imel na svojem avtomobilu pritrjeno nalepko Slovenske skupnosti (v velikosti škatlice vžgalice!), ki je varuha zakonitosti očitno zbudila zaradi nacionalnih barv in napisu.

Že na prvi pogled je razvidno, da je proces proti Gradniku izrazito političnega značaja. Med Slovenci v Italiji prevladuje mnenje, da gre pri tem za del že nekaj časa trajajočega pritiska na krminske Slovence. Ta pritisk se je začel takrat, ko so se krminski Slovenci začeli organizirati, prirejati slovenske prireditve in ko so se tudi na volitvah predstavili s slovensko stranko. Ta prepoved med Slovenci v Krminu in okolici pa določenim krogom očitno ne gre v račun, ker so imeli tamkajšnje Slovence že „odpisane“, zdaj pa so se začeli osvoboditi in organizirati. Eden najbolj zavzetih pobornikov, da ljudje teh krajev ostanejo in se razvijajo kot

Slovenci, pa je prav Gradimir Gradnik — torej ozadje obtožbe proti njemu res ni nobena skrivnost.

V občini Krmin, ki poleg mesta obsega še vasi Plešivo, Ceglo in Pradež, živi skupaj 8.700 ljudi, od tega 377 Slovencev. Na Plešivem imajo za otroke slovenske narodnosti osnovno šolo, ki jo letos obiskuje deset otrok, medtem ko jih je bilo lani devet. Vpis v slovensko šolo pa bi bil brez dvoma neprimerno večji, če bi imeli tudi slovenski otroški vrtec. Tako pa zdaj otroci obiskujejo italijanske vrtece in je seveda potem v šoli prehod na slovenski učni jezik precejšnja ovira. Pred leti so ustanovili tudi krožek mladine, ki je praktično edina oblika organiziranega shajanja Slovencev teh krajev. Vsaj enkrat na leto pripravijo skupaj z Slovensko prosvetno zvezo in Katoliško prosveto v središču Krmina osrednjo kulturno prireditev, ki je vedno deležna množičnega obiska. Za izredno pridobitev pa štejejo tudi nedavno pobratenje z briško krajevno skupnostjo Medana-Dobrovo. V tem pobratenju vidijo uradno potrditve duhovnih in tudi sorodstvenih vezi, ki Slovence v krminski občini vežejo z osrčjem Brd. Tako bodo s pomočjo institucionaliziranih vezi lažje uveljavljali tudi svojo narodno pripadnost.

Ob vsem tem seveda ni težko najti resnične vzroke, ki so privedli do absurdne obtožbe Gradnika. Sicer pa se je pred časom znašel v podobnem položaju tudi predstavnik beneških Slovencev Izidor Predan. Takrat je sodišče zavrnilo prozorno obtožbo, zato Slovenci v Italiji tudi zdaj pričakujejo, da bodo našli razumevanje za svoje narodnostne težnje in da bodo oblasti dale zaslužen odgovor tistim, ki gojijo narodnostno mržnjo.

Kaj obeta leto 1977

na pozornici mednarodnega dogajanja

Na začetku novega leta je splošna navada, da tudi časopisi objavljajo poleg „bilanc“ o minulem letu predvsem tudi najrazličnejše „napovedi“ za leto, ki se začne. „Kakšno bo leto, ki se je začelo?“ Vprašanje, na katero je seveda težko odgovoriti. Toda pogledimo, kako je na to vprašanje skušal najti odgovor eden najbolj uglednih jugoslovanskih časopisov — beograjska „Politika“.

Tako imenovana poveljna doba je našela najmanj 45 vojn po svetu. Od druge svetovne vojne je minilo 32 let, toda resnična razorožitev — vključno umika tujih čel in odprave tujih vojaških oporišč — se pravzaprav še sploh ni začela. Svet to sicer že dolgo pričakuje in zahteva, vendar možnosti še nikoli niso bile realnejše kot sedaj, v letu 1977, ki naj bi po mnenju Politike postalo leto splošnega vojaškega popuščanja in začetek resnične razorožitve.

Optimistični so pri Politiki tudi v vprašanju Bližnjega vzhoda ter menijo, da najnevarnejše vojno prizorišče današnjih dni utegne po tridesetih letih prelivanja krvi in štirih izraelsko-arabskih ter štirih državljanskih vojnah doživeti letos „leto miru“. Po končani libanonski drami so vsi udeleženci, predvsem pa velike sile, pred pogajanjem, ki lahko prinesejo mir in zagotovijo obstoj narodom in državam Bližnjega vzhoda. Pričakujejo, da bo meseca marca prišlo do druge ženevske konference o teh problemih.

Razorožitve, ki predvsem zavezuje atomske sile kot glavne dobaviteljce orožja, ne bodo mogli odpraviti kot poprej. Raketni sporazum SALT I o prvi etapi omejitve strateškega orožja bo potekel 30. septembra 1977. Če Amerika in Sovjetska zveza dotelej ne bosta dosegli novega sporazuma SALT II, o katerem se pogajajo že štiri leta, bosta prevzeli odgovornost za še usodnejšo oborožitveno tekmo. Carter, novi ameriški predsednik, ki bo dolžnosti prevzel 20. januarja, je že ponovil Fordovo obljubo iz Helsinkov in napovedal, da bo posvetil pogajanjem SALT II kar največjo pozornost. Leonid Brežnjev, ki je v Helsinkih leta 1976 prav tako obljubil prispevek k razorožitvi, pričakuje od Carterja pripravljenost za nov sovjetsko-ameriški raketni sporazum. Trenutno so že v teku pogajanja za srečanje leta 1977 med Carterjem in Brežnjevom.

Tudi dunajski dialog dveh blokov o zmanjšanju oborožitve in čel v srednji Evropi, ki stopa že v četrto leto, je povsem dozorel, da se to pomlad premakne vsaj z mrtve točke. Vojaški izdatki v svetu bodo v letu 1977 presegli lanskega rekora 300 milijard dolarjev, od česar gredo vsaj štiri petine na račun obeh vojaških blokov — Atlantskega pakta in Varšavske zveze. Vojaški proračun Amerike za leto 1977 bo znašal 123 milijard dolarjev (to je 10 milijard več kot leta 1976), za NATO pa je predvidenih dodatnih pet milijard več kot doslej. To tratenje denarja za oborožitev poskuša NATO „opravičiti“ s trditvijo o povečanih vojaških izdatkih Sovjetske zveze in drugih članic Varšavske zveze.

Posebno pobudo na področju razorožitve so — kakor tudi v mnogih drugih perečih vprašanjih današnjega sveta — dale neuvrščene države, ki jim gre glavna zasluga, da je za leto 1977 predvideno izredno zasedanje OZN o razorožitvi. To naj bi bila vzpodbuda predvsem tudi velikim silam in vojaškim blokom, da bi že takoj od začetka novega leta prispevali svo-

je k zmanjšanju tega problema.

Eden izmed najvažnejših dogodkov leta 1977 bo brez dvoma beograjski sestanek predstavnikov 35 držav podpisnic helsinške listine o varnosti in sodelovanju v Evropi. Dne 15. junija se bo začela zelo pomembna etapa dogovora o uporabi skupnih sklepov. Toda priprave so že stekle in se bodo nadaljevale vso pomlad. Pri tem se ne bodo posvetovali le o bližnji „vmesni bilanci“, marveč tudi o vseh aktualnih vidikih in nadaljnjih prizadevanjih držav pri uresničevanju helsinškega duha na področju popuščanja. Ta izredno pomembna diplomatska dejavnost Evrope utegne trajati več mesecev — nemara vse do konca leta 1977.

OZN bo v letu 1977 dobila svo-

jega 150. člana (sedaj jih ima 147) in bo s tem napravila nadaljnji korak do univerzalnosti. Jugoslovanski predstavnik Lazar Mojsov je kandidat za predsednika letošnjega 32. zasedanja glavne skupščine OZN; črnc Andrew Young pa je prvi nebeleec, ki zastopa Ameriko v svetovni organizaciji. Novega predsednika je dobila tudi Evropska skupnost: krmilo je prevzel Anglež Roy Jenkins, ki je „podedoval“ tudi mnoge razprtije devetdesetice. Od 1. januarja 1977 priznava EGS 200 milj ribiške cone, vendar pa se s tem še ni končala ribiška vojna okoli Islandije.

Kolonializem bo v letu 1977 izgubil svoje preostale trdnjave: v ponedeljek se bo v Ženevi nadaljevala konferenca o Rodeziji — s ciljem, da bi afriško prebivalstvo dobilo neodvisnost 1. novembra 1977 ali vsaj 1. marca 1978. Dialog „Sever-Jug“ med industrijskimi državami ter državami v razvoju bo tudi v letu 1977 velika tema. Svetovno gospodarstvo bo letos naraslo nekoliko počasneje kot v letu 1976: za 5,3 namesto lanskih 5,8 %. Amerika zahteva pomoč nemških in japonskih bančnikov, Anglija in Italija bosta imeli spet suho leto, Francija pa prihaja v negotove premike, medtem ko bo ZR Nemčija poskušala politično vnovčiti svoj izjemno ugodni gospodarski položaj.

Za družbene procese v letu 1977 bosta po mnenju Politike značilni demokratizacija in krepitev naprednih sil. V Italiji in predvolilni Franciji bo evrokomunizem še izrazil vpliv na družbene premike in bo zožil vpliv meščanskih struj, konservativnih in kapitalistične ureditve. Španija je pred ostrimi in zapletenimi družbenimi spremembami zaradi krčevitega odpora ostankov frankizma, ki ogrožajo tudi volitve, napovedane za 15. maj. Med letošnjimi jubileji pa je treba posebej omeniti 60. obletnico oktobrske revolucije v Sovjetski zvezi.

Avstrija mora dosledno izvajati državno pogodbo

Svet SR Srbije za odnose s tujino je na svoji seji podprl odločne zahteve SFR Jugoslavije, ki od republike Avstrije zahteva, da mora dosledno izvajati oločila državne pogodbe; hkrati pa je izrekel podporo tudi prizadevanjem slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji v njunem boju za uresničitev in zaščito njunih pravic.

Prav tako je svet SR Srbije za odnose s tujino obravnaval tudi položaj makedonske manjšine v LR Bolgariji. Pri tem je obsodil uradno politiko Bolgarije napram manjšini ter poudaril, da ta politika ogroža obojestranske možnosti in skupne interese za razvoj vsestranskega sodelovanja med obema sosednima socialističnima državama.

Vinoteka v Ljubljani je deležna velikega zanimanja

Ko je bila po lanskegaletnem vinotekskem sejmu v Ljubljani na Gospodarskem razstavišču urejena prva stalna vinoteka jugoslovanskih vin, verjetno niti pobudniki in organizatorji te ustanove niso računali s tem, da bo vinoteka deležna tako velikega in širokega zanimanja. Toda že „bilanca“ prvega pol leta kaže, da gre za posrečeno zamisel, kajti poltretji milijon steklenic vseh oblik in velikosti, napolnjenih s pijačami, ki so zajamčeno dobre kvalitete, kolikor so jih obiskovalci v prvih mesecih nesli

skozi vrata vinoteke, je dovolj zgovoren dokaz.

Zdaj je v vinoteki na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču mogoče izbirati med skoraj 200 različnimi steklenicami vina. Od skupno 210 različnih kakovostnih jugoslovanskih pijač jih je v kleti vinoteke zbranih več kot 190. Izbirati je moč med namiznimi belimi vini, namiznimi rdečkastimi vini, namiznimi rdečimi vini, kakovostnimi in vrhunskimi belimi, rdečkastimi in rdečimi vini, specialnimi polpenečimi in penečimi vi-

ni, specialnimi aromatiziranimi vini, specialnimi likerskimi vini in naravnimi žganimi pijačami.

Vinoteka je namenjena vsem: tistim, ki bi radi pili zajamčeno dobro vino po zmernih cenah (cena steklenice je za dinar ali dva dinarja nižja kot drugod), pa tudi tistim, ki so sladokusci in se ozirajo za najboljšim, kar je moč v Jugoslaviji kupiti — pravijo v vinoteki in pri tem poudarjajo, da je širok izbor, pa naj gre za kvaliteto ali cene. To dokazujejo tudi naslednji podatki: najcenejša vina v vinoteki so po 16,50 din za steklenico, in sicer sta to kosovski rizling in kosovski semijon; najdražje vino v vinoteki pa je briški merlot iz leta 1964, kjer znaša cena 78 dinarjev za steklenico, medtem ko je cena npr. tokaju iz leta 1965 le malo nižja — 56,50 din. Kljub temu pa je prav pri teh dveh dragih vinih zaloga pošla najhitreje.

Sploh se v vinoteki pohvalijo, da gredo vina dobro v promet, prav tako tudi žgane pijače. Na vprašanje po proizvajalcu, katerega vina dosejajo najvišji promet, pa pravijo, da je to v jugoslovanskem merilu slovenski Slovin, saj nudi kar 27 vrst različnih vin — od rulandca do bizelskega belega...

In za zaključek še ena primerjava: če bi tistih poltretji milijon steklenic, kolikor so jih pokupili v vinoteki v prvih mesecih, postavili drugo ob drugo, bi dosegli 200 kilometrov dolgo vrsto, ki bi segala od Ljubljane do Murske Sobotice.

Slovinci v Avstraliji spremljajo in podpirajo naš boj

Boj koroških Slovencev za narodnostne pravice in dejansko enakopravnost je v resnici boj vseh Slovencev — matičnega naroda v Sloveniji enako kot Slovencev v zamejstvu in širom po svetu. To izhaja tudi iz pisma, ki so ga poslali organizacijam koroških Slovencev iz Sydneya v Avstraliji, kjer so prejšnji mesec slovesno odkrili Cankarjev spomenik. Takole je v pismu rečeno:

Dragi koroški rojaki! Slovenci v daljni Avstraliji z zanimanjem in skrbjo zasledujemo vašo borbo za ohranitev vaše narodnostne samostojnosti in za pravico svobodnega izražanja svoje nacionalne pripadnosti. Ob slovesni otvoritvi Cankarjevega spomenika v Sydneyu se vas še posebej spominjamo. Pošiljamo vam svoje pozdrave z željo, da bi v svoji borbi uspeli in dosegli to, kar je dandanes dano že skoro vsem ljudem na svetu. Res je sramota, da se morate na svoji zemlji boriti za tiste pravice, ki so bile vaše stoletja prej kot oni, ki si jih danes lastijo. Vse vam hočejo oropati, za vse vas hočejo ogoljufati! Iz gospodarjev bi radi naredili hlapce in iz domačinov tujce. Mi, ki vemo, kako grenak je lahko kruh tujine, četudi ga je morda v obilici na razpolago, smo prepričani, da v borbi za svoje pravice in v obrambi za vašo in našo zemljo ne boste klonili. Žal smo premajhni, da bi vam lahko pri vaših naporih pomagali. Prepričani pa ste lahko, da so naša srca z vami. In tudi ta srca kličejo v težkih dneh vaše preizkušnje s Prešernom:

„Žive naj vsi narodi,
ki hrepene dočakat dan,
da koder sonce hodi
prepir iz sveta bo pregnan!“

Te misli vam pošiljamo preko zastopnika odbora za proslavitev Cankarjeve stoletnice v domovini, tovariša Milana Kučana, in predsednika okrilne organizacije slovenskih izseljencev, Slovenske izseljenške matice, tovariša Seligerja, ki vam bosta lahko sama potrdila, da so naše želje iskrene in da res želimo, da bi imeli koroški Slovenci in to brez vsakih težav neomejeno pravico do vsega, kar jim kot narodu na svoji zemlji pripada. Ni žalostno, temveč je naravno smiselno, da imamo mi v Avstraliji, kar zadeva slovenstvo, več svobode, kot je imate vi na slovenskih tleh.

Z bratskimi pozdravi!

Kdaj spet pogajanja med vlado in manjšino?

Kljub temu, da ne mine dan, da ne bi avstrijski časopisi pisali o manjšinskem vprašanju v Avstriji, v prvi vrsti o nas koroških Slovincih, je ta problematika v zadnjem času stopila nekoliko v ozadje. To ne morda zato, ker bi bilo vse že v najlepšem redu, pač pa zato, ker voz avstrijske manjšinske politike slej ko prej globoko v blatu tiči in ker je vladi in strankam ljubše, da ne pride do ponovnega in vsem Avstrijcem ter mednarodni javnosti očitnega ponovnega poloma v zvezi z izvedbo protimanjšinskih zakonov. Manjka namreč samo še dobra dva tedna do dneva, ko mora stopiti v veljavo tisti zakon, ki smo ga Slovenci nedvoumno odklonili

in to podkrepili še s popolnim bojkotom preševanja. Prvega februarja, tako piše v tristranskem sporazumu — in tako določa zakon o narodnostnih skupinah sam — pričnejo veljati določila omenjenega zakona.

Z bojkotom ugotavljanja manjšine smo protimanjšinskim načrtom vlade spodnesli noge. Ker je štetje tesno povezano z zakonom o narodnostnih skupinah, vlada in stranke nimajo na voljo statističnih podlag, da bi mogli izdati uredbe, ki jih predvideva zakon, če se nočejo popolnoma osmešiti in hkrati razkrinkati znotraj in zunaj meja Avstrije. Z bojkotom pa smo dali vladi in strankam tudi možnost, da se končno naučijo, da brez in proti manjšini ni mogoče delati manjšinske politike. Dali smo jim možnost, da vzamejo nov zalet pri izpolnjevanju duha in črke 7. člena državne pogodbe.

Slovinci na Koroškem smo odklonili zakon o narodnostnih skupinah in s tem tudi sodelovanje v so-svetih, ki jih je vlada predvidela v tem zakonu. Vztrajamo na pogajanjih, ki imajo za izhodišče sedmi člen avstrijske državne pogodbe. Izhajajoč iz tega stališča sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev v svoji skupni izjavi v začetku tega leta ponovno zahtevali sklicanje kontaktnega komiteja. Pri zadnjem informativnem pogovoru med zastopniki manjšine in vlado se je kancler obvezal, da se bo v zadnji kontaktni komiteja povezal z ljudsko in svobodnjaško stranko. Izgleda, da je to storil. Dunajski dnevnik „Die Presse“ je namreč te dni objavil vest, da Taus in Peter ni nimata proti sklicanju. Koroška ljudska stranka, ki sicer lrmasto vztraja na tristranskem sporazumu in zakonu o narodnostnih skupinah, je prav tako te dni sporočila, da se naj vlada pogaja z zastopniki manjšine, „če mora to že biti“, kot dobesedno pravi.

Vse tako kaže, kot da bo povabilo na sejo kontaktnega komiteja kmalu prišlo. Ob več ali manj nespremenjenem vztrajanju vlade in strank na vsebini protimanjšinskih zakonov, ki jih je parlament julija preteklega leta sprejel, pa moramo vedeti, da pot do sprejemljive rešitve ne bo lahka.

Strašna bilanca lanskega potresa na Kitajskem

S skoraj polletno zamudo so bili na začetku tega leta objavljeni podrobni podatki o strašnih posledicah, ki jih je imel katastrofalni potres, ki je 28. julija lani prizadel severni del Kitajske v območju mesta Tangšan. Življenje je izgubilo 655.237 prebivalcev, ranjenih pa je bilo 744.800 oseb. Te podatke so objavile tuje agencije na podlagi pisanja nekaterih listov, ki izhajajo v Hongkongu in zatrjujejo, da gre za uradne podatke LR Kitajske.

Po istih virih je bilo razdejanje na področju treh mest — Tangšana, Fengnana in Fengjonga podobno razdejanju po vesoljnem potopu. Moč zemeljskih premikov, ki so to področje zajeli julija lani, je dosegla 8,2 stopnje po Richterjevi lestvici.

Nanovejše vesti o številu žrtev pričajo, da gre potres, ki je razdejal severne pokrajine Kitajske julija lani, uvrstiti na drugo mesto v dolgem seznamu katastrofalnih potresov na našem planetu sploh:

● Leta 1556 je močan potres, ki velja za izjemo v seizmološki znanosti, terjal življenje 830.000 prebivalcev v kitajski pokrajini Šensi.

● Leta 1976 je število mrtvih v severnem predelu Kitajske (omenjenih 655.237) brez dvoma redka izjema v kronologiji katastrofalnih potresov.

● Leta 1923 pa je japonsko mesto Jokohama in okolico razdejal močan potres 8,3 stopnje po Richterjevi lestvici, v ruševinah je našlo smrt okoli 200.000 prebivalcev.

Enakopravnost narodnosti je v Jugoslaviji vsakdanja praksa

Tudi za leto 1977 je SR Hrvaška namenila pomembna sredstva za finansiranje rednih dejavnosti ustanov posameznih narodnosti. Tako so na prvi letošnji seji odbora sabora SR Hrvaške za mednacionalne odnose na primer za časopisno-založniško dejavnost v madžarščini odobrili sredstva v višini 6.759.000 dinarjev, za italijansko društvo 630 tisoč dinarjev. Za italijansko Dramo 922.000 dinarjev, za zvezo Čehov in Slovakov 552.000 dinarjev ter za zvezo Rusinov in Ukrajincev 178 tisoč dinarjev. Za italijansko Dramo na Reki so predvideli 2.160.000 dinarjev. Poleg tega so za časopisno-založniško dejavnost v italijanščini namenili še 15 milijonov dinarjev.

V teh številkah se zrcali resnična skrb in briga za obstoj in razvoj narodnosti, kakor jo ne le v besedah ampak predvsem v dejanjih izkazujejo v Jugoslaviji. In to ne le na področju širokogrudnega podpiranja in pospeševanja tozadevne dejavnosti — enakopravnost

se prakticira na primer tudi v dvojezičnem šolstvu, v vojezičnih napisih, v objavljanju dvojezičnih glasil, v uporabljanju dvojezičnih obrazcev, pečatov in štampiljk itd. Tudi o teh vprašanih so namreč govorili na omenjeni seji.

Ali drug primer: danes se jugoslovanska mladina vzgaja v 12 jezikih narodov in narodnosti Jugoslavije. V šestih republikah in dveh avtonomnih pokrajinah poteka vzgoja in izobrazba v srbohrvaškem, slovenskem in makedonskem jeziku, poleg tega pa v določenih območjih še v devetih jezikih narodnosti — v albanskem, bolgarskem, romunskem, češkem, italijanskem, madžarskem, slovaškem, rusinskem in turškem jeziku. V svoji materinščini se danes vzgaja v Jugoslaviji 450.000 pripadnikov manjšin.

Zlasti Vojvodina je znana daleč resnične enakopravnosti vseh tamkajšnjih narodnosti. V Vojvodini so po svetu prav zaradi uveljavljanja

povsem enakopravni srbohrvaški ali hrvaškosrbski, madžarski, slovaški, romunski in rusinski jezik. Enakopravnost je načelno zagotovljena v pokrajinski ustavi, praktično pa izvedena v statutih 44 občin te pokrajine. V nekaterih občinah Vojvodine pa je ta enakopravnost razširjena še na češki in bolgarski jezik, kakor to pač zahteva narodnostni sestav prizadetega prebivalstva. V pokrajinski skupščini lahko vsak poslanec govori v svojem materinem jeziku. V jezikih narodov in narodnosti so pripravljene tudi vsi zakonski osnutki in drugi važni predpisi, enako kot gradivo za razprave v skupščini; v petih jezikih pa izhaja tudi Delegatski glasnik, ki ga izdaja skupščina Vojvodine.

Tudi avtonomna pokrajina Kosovo je živ primer praktično uveljavljene enakopravnosti različnih narodnosti. V tej pokrajini je „večinski“ narod albanska narodnost, poleg nje pa živijo tu še Srbi in Črnogorci. Albanska narodnostna skupnost v Kosovu in sploh v Jugoslaviji si je svoje današnje dosežke in svojo popolno narodnostno afirmacijo, kot je prej v vsej zgodovini ni mogla uresničiti, priborila zlasti v dobi skupne narodnoosvobodilne borbe narodov in narodnosti Jugoslavije, razvija pa jo naprej v skupnem razvijanju samoupravnega sistema.

Predsednik pokrajinskega komiteja ZK Kosovo Mahmut Bakali je v pogovoru s sodelavci največjega albanskega lista v Jugoslaviji „Rilindja“ označil sožitje narodov in narodnosti v Kosovu kot zelo dobro. Ob tej priložnosti je posebej poudaril vlogo albanske narodnosti pri razvijanju odnosov s sosednjo Albanijo. Dejal je, da je zanimanje v Albaniji za položaj in razvoj albanske narodnosti v Jugoslaviji povsem naravno, kakor je povsem naravno tudi zanimanje albanske narodnosti v Jugoslaviji za neodvisnost, svobodo, razvoj in blaginjo albanskega naroda sploh. Bakali je naglasil, da v Jugoslaviji nihče ne ustvarja sovraštva med albansko narodnostjo v Jugoslaviji ter Albanijo — nasprotno: albanska narodnost v Jugoslaviji je del albanskega naroda ter subjekt in važen pozitiven dejavnik v razvoju dobrososedskih odnosov med obema državama.

ANTON INGOLIČ 70-LETNIK:

Delovni jubilej ob življenjskem prazniku

Prav za svojo sedemdesetletnico, ki jo je obhajal pred nedavnim, je prejel znani in plodoviti slovenski pisatelj Anton Ingolič obvestilo, da so mu pri založbi Mladost v Zagrebu izdali 21. prevod — mladinsko knjigo „Potopljena galeja“. Pri Mladinski knjigi v Ljubljani pa je oddal rokopis za svoj najnovejši roman „Gorele so grmade“.

Tako je Anton Ingolič svoj življenjski praznik obhajal v znamenju delovnega jubileja, saj se mu je nabralo skupaj že 50 izvirnih knjig, poleg tega pa še dolga vrsta ponatisov, tako da znaša „jubilejna“ zbirka njegovih knjig skupaj že skoraj 140 naslovov.

Kdo ne pozna njegovih spisov — od Mladih let, Lukarjev, Na splavih in Matevža Visočnika, prek Poti po nasipu, Stavke, Človeka na meji, Ugasle doline, Lamutovih, Neba nad domačijo, Lastovke čez ocean in Gimnazije do najnovejših del, kot so Šume gozdovi domači, Pretrgana zveza, Soseska, Pradedje ter številne mladinske povesti. In za svojo 70-letnico je Ingolič podpisal pogodbo za novo knjigo: roman Gorele so grmade, ki naj bi bil nekako nadaljevanje njegovega romana Pradedje, v katerem je opisal kmečke upore iz leta 1635. V najnovejšem delu s tematiko iz 17. stoletja pa opisuje med drugim tudi sežiganje čarovnic in že samo zaradi tega problema je mesece in mesece predsedel nad knjigami v raznih jezikih.

Sicer pa je Anton Ingolič znan kot socialni realist in tvorec slovenskega naturalističnega romana. „Vselej me je spremljalo nagajanje, biti zagledan v življenjsko dogajanje, privlači me vse, kar se v življenju dogaja, pri tem pa opisujem ljudi pri delu, takrat, ko delajo, ne ko počivajo in samo razmišljajo o svojih tegobah,“ pravi pisatelj, ki je v svojih spisih obdelal res celo galerijo raznih slojev delovnih ljudi, poklicev, kolektivov, usodnostnih skupnosti.

Bežen pogled v novo številko Mladega roda

Z barvno naslovno sliko, na kateri je Marjana Kunčič „ujela“ Brdo pri Smohorju, se predstavlja „zimsko“ številka Mladega roda, namenjena mesecema januar in februar. Zato je v njej tudi največ prispevkov, ki govorijo o naravi v zimi, o veselju na snegu, o novem letu in treh kraljih, o zimskih rožah, o življenju pod ledom, pa tudi o starodavnem običaju v Železni Kapli, znanem pod imenom „Ante pante populore“, ter o pustu.

Poleg lepega števila domačih sotrudnikov (zasledili smo spet nekaj novih imen!) so zastopani tudi priznani umetniki slovenske besede, kot na primer Fran Levstik, Anton Tomaž Linhart in Srečko Kosovel. V rubriki „spoznavajmo soseda v njegovi literaturi“ je tokrat predstavljen koroški šolnik in pesnik Volkmar Haselbach; njegovo pesnitev „Vaški učitelj“ je prevedel Branko Žužek. „Stvaritve naših pesnikov in pisateljev“ zastopa lani umrli dr. Metod Turnšek. Izmed poklicev spoznamo elektrotehniko, medtem ko Hermana Grma spremljamo na izletu v Moskvo, kjer se v kratkih potezah seznamimo z zgodovino in današnjim razvojem prestolnice Sovjetske zveze. Za športnike je posebno zanimiv „portret“ svetovno znanega zahomškega smučarskega skakalca Karla Schnabla, na koncu pa sledijo še številna pisma bralcev ter nekaj „trdih orehov“ za bistre glave.

Že ta bežni pogled v novo številko Mladega roda nam pove, da bo list za našo šolsko mladino tudi tokrat pritegnil mnoge mlade in starejše bralce. Sezimo po njem, saj nam bo posredoval dosti zabavnega pa tudi mnogo poučnega branja. Predvsem pa nam bo — in to je njegova glavna naloga — pomagal odkrivati lepoto našega jezika, vrednega naše ljubezni in zvestobe.

Dvojna številka Mladega roda stane 10 šilingov, naročila pa pošljite na naslov: Mladi rod, poštni predal 45, 9021 Klagenfurt/Celovec.

Beneški Slovenci zvesti narodu in domači zemlji

Tradicionalni „Praznik emigranta“, kakor imenujejo vsakoletno srečanje slovenskih izseljencev iz Beneške Slovenije, je tudi letos pritegnil zelo veliko rojakov. Na stotine slovenskih izseljencev se je v ponedeljek zbralo v čedadskem gledališču „Ristori“, kjer so manifestirali zvestobo narodu in domači zemlji ter odločno zahtevali, da se jim zagotovijo pogoji za enakopravno življenje in vsestranski razvoj.

Predsednik tamkajšnjega slovenskega društva „Ivan Trinko“ dr. Viljem Cerne je v svojem govoru naglasil, da se mora uresničiti zmaga idealov in svobode, da bodo tudi prebivalci beneških vasi postali enakopravni državljani na vseh področjih. V duhu ustave in osimskih sporazumov zahtevajo najširšo možno zaščito slovenskih ljudi v videmski pokrajini. Govornik pa je spomnil na katastrofalni potres, ki je lani težko prizadel Benečijo. Nismo bili pozabljeni — je dejal dr. Cerne — in nikoli ne bomo pozabili solidarnosti akcij in bratske pomoči, „ki so blažile že ranjeno narodnostno telo in ošibljeno tkivo od dolgoletnega raznarodovanja in izseljevanja“. Pri

tem je zlasti poudaril podporo, ki so jo nudili iz Slovenije ter Slovenci v Italiji. Danes pa jih hrabri podpora svobodnih demokratičnih ljudi, ki se z njimi vred prizadevajo, da se odpravijo napake in zamude, da se obnova uskladi s programom prepovedi in razvoja ter novega gospodarskega delovanja po beneških dolinah.

V tem smislu se je izjavil tudi videmski nadškof msc. Battisti, ki je oblasti pozval, da naj sprejmejo pravičen zakon, ki bo omogočil obnovo od potresa porušenega področja. Nadškof je omenil tudi svoje pastirsko pismo, s katerim je lani izrecno dovolil rabo slovenščine v bogoslužju. Posebej pa se je opravičil „za vse ono, kar v preteklosti morda ni bilo v redu“.

Prireditve je bila zaključena s predstavo dramskega prevenca značnega beneškega političnega in prosvetnega buditelja Izidorja Predana, ki je slikovito orisal dramatične posledice izseljevanja, hkrati pa izpovedal tudi nezlomljivo vero v življenje, kot se izraža v boju za zaposlitev in za narodnostno prebujitev.

DR. ANTON SVETINA

Prispevki k zgodovini Šmihela pri Pliberku

Lani smo na tem mestu objavljali razpravo dr. Antona Svetine o zgodovini Pliberka in okolice. Ker je razprava vzbudila med bralci našega lista veliko zanimanje, z avtorjevim dovoljenjem začenjamo iz Zgodovinskega časopisa (Ljubljana, letnik XXIX 1975/3-4) ponatiskovati tudi drugi del razprave, ki je namenjena zgodovini Šmihela pri Pliberku.

Uredništvo

1. Šmihel pri Pliberku

Župnija sv. Mihaela v Podjuni (Parochia S: Michallis in Valle Junensi, tudi Parochia S: Michalis prope Pleiburgi) je bila po teritorialni razdelbi, ki jo je leta 1070 izvršil oglejski patriarh, poleg župnije Dobrla vas prazupnija v tem delu Spodnje Koroške. K šmihelski nadžupniji so spadali vikariati Pliberk, Crna, Globasnica in Šteben pri Globasnici ter župnija Vogrče. Ko je bila leta 1461 ustanovljena ljubljanska škofija, sta iz jurisdikcije šmihelske župnije izpadla vikariata Globasnica in Šteben pri Globasnici ter bila priključena dobrovaški nadžupniji. G. Moro trdi, da je vodstvo pliberškega cerkvenega okoliša prišlo že leta 1241 v roke pliberškega župnika, kar pa ne more odgovorjati resnici, ker je iz cesarske ustanovne listine ljubljanske škofije iz leta 1461 in iz papeške bule iz leta 1462 župnija Šmihel pri Pliberku izrecno navedena kot prazupnija. Res pa je prišlo kmalu po priključitvi

prazupnije Šmihel pri Pliberku k ljubljanski škofiji do spremembe vodstva pliberškega cerkvenega okoliša v roke pliberškega vikarja, ker ohranjene listine že proti koncu 15. stoletja označujejo pliberškega vikarja kot škofijskega komisarja za pliberško cerkveno okrožje.

Župnija Šmihel pri Pliberku je imela v času, ki ga opisujemo, stalno okoli 1800 faranov in je bila teritorialno zelo razsežna, saj je spadalo takrat k šmihelski župniji osem podružničnih ali filialnih cerkev in sicer:

1. Cerkev sv. Nikolaja v Dvoru (Ecclesia S: Nicolai in Hoff).
2. Cerkev sv. Martina in Ulriha (Ecclesia curata S: Martini et Udalrici) v Večni vasi.
3. Cerkev sv. Tomaža na Metlovi (Ecclesia S: Tomae in Mittlern).
4. Cerkev sv. Vida v Kazazah (Ecclesia S: Viti in Edling).
5. Cerkev sv. Urbana na Brezi (Ecclesia S: Urbani in Byrkhen sive V Brezii).
6. Cerkev sv. Ulrika v Humčah (Ecclesia S: Udalrici in Gunzlach).
7. Cerkev sv. Ožbolta v Rinkolah (Ecclesia S: Oswaldi a Rinkolach).
8. Cerkev sv. Katarine na gori (Ecclesia S:

Catharinae in Monte).

Zaradi obsežnosti župnije je bil pri šmihelski župniji stalno nameščen tudi kaplan. Ko so bile leta 1787 koroške župnije izločene iz področja ljubljanske škofije, je bila pri podružnični cerkvi sv. Vida v Kazazah ustanovljena samostojna župnija pod imenom St. Vid v Podjuni in sta bili tej novo ustanovljeni župniji priključeni podružnični cerkvi v Metlovi, medtem ko je bila podružnična cerkev v Večni vasi priključena župniji v Globasnici.

Vse te podružnične cerkve bojo pozneje natančneje opisane, tu bom podrobneje opisal le beneficije, ki je bil ustanovljen pri podružnični cerkvi sv. Katarine nad Šmihelom. G. Moro trdi, da je bila dne 16. novembra 1404 pri podružnični cerkvi sv. Katarine ustanovljena po takratnem župniku Janezu iz Marenberka kaplanijska ustanova (Kaplanei-Stiftung) in da je beneficij pri tej podružnični cerkvi ustnovil Jakob Rormeister. Ta trditve pa ne drži. Iz nadpisa ustanovne listine tega beneficija, ki je ohranjena v kapitelskem arhivu v Ljubljani, je razvidno, da je bil leta 1404 ustanovljen pri cerkvi sv. Katarine beneficij in ne samo kaplanija, Rormeister pa je dobil ta beneficij v posest in upravo šele ob koncu 17. stoletja. Nadpis omenjene listine se namreč glasi takole: „Copia litterarum fundationis beneficij S: Catharinae in Monte Junensi (podčrtal A. S.) supra parochiam S: Michaelis prope Pleiburgi“. Zanimiva v tem nadpisu je ugotovitev, da so v tisti dobi imenovali grič blizu Šmihela, na katerem stoji cerkev sv. Katarine, Mons Junensis. S tem je dokazano, da so po tem hribu imenovali vso dolino od Pliberka do Velikovca Podjuno ali podjunsko dolino in ne po hribu sv. Eme, kakor to trdijo koroški

zgodovinarji. O tem je bila napisana posebna razprava.

Po neki listini iz leta 1241, ki jo omenja G. Moro, je kot župnik v Pliberku označen eden od grofov Ortenburških, iz vsebine te listine pa je razvidno, da je mišljen župnik v Šmihelu. Zaradi tega Moro sklepa, da se je težje cerkvenega okoliša že takrat preneslo iz Šmihela v Pliberk. Bolj verjetno pa je, da je imel dotični Ortenburžan obe župniji, Šmihel in Pliberk v svoji roki, kar v tistih časih ni bil redek primer. Isto velja za župnika Janeza iz Marenberka, ki je leta 1404 kot župnik v Šmihelu ustanovil beneficij sv. Katarine. Ustanovno listino je podpisal takratni kaplan v Šmihelu Martin iz Celovca. Listina se namreč začenja takole: „Ich Merth von Klagenfurth auss Salzburger Bistumb, Caplan zu St. Cathrein ob St. Michaelis Berg in dem Jaunsthal...“ Kaplan Martin obljublja v listini še tole: „Wir sollen auch den ehegenadten Herrn Hanssen, vnd allen Pfarrern zu St. Michael in geistlichen vnd weltlichen sachen gehorsam sein. Zu gleicher weiss als der Pfarrer zu St. Stephan, der in der Globasnitz und der Pfarrer in dem Schwärzenpach, der Caplan zu Pleyburg auf dem Hauss, der Caplan zu St. Johannis auch zu Pleiburg...“, to se pravi, da morajo biti beneficijati pri sv. Katarini vsakokratnemu župniku pri sv. Michaelu v duhovnih in posvetnih zadevah pokorni, kakor so mu pokorni župniki v Štebnu, v Globasnici in Crni ter oba pliberška kaplana, to je kaplan na hiši ter kaplan beneficija sv. Janeza. Iz vsebine te ustanovne listine torej sledi, da je bil takratni župnik v Šmihelu Janez iz Marenberka tudi v posesti župnije Pliberk, ker sta mu bila podložna oba pliberška kaplana.

(Nadaljevanje v prihodnji številki)

26. Slovenski ples sijajno uspel

26. Slovenski ples je za nami, s tem pa tudi spet večer odnosno noč veselega razpoloženja in razjavanja. Za nami je eden izmed najuspešnejših slovenskih plesov, kar smo jih v zadnjih letih doživeli, zakaj letošnji 26. Slovenski ples je obiskalo kar okroglo 1.500 ljudi iz vseh krajev naše zemlje, od Žvabeke do Šmohora. Prišli pa so tudi iz Kanalske doline, Trsta in iz Slovenije. Med številnimi udeleženci največje slovenske družabne prireditve pa so bili tudi ugledni gostje, katere je uvodoma pozdravil novi predsednik Slovenske prosvetne zveze Valentin Polanšek. To so bili veleposlanik SFRJ na Dunaju pooblaščen minister dipl. inž. Gustav Vlahov, generalni konzul SFRJ v Celovcu Bojan Lubej ter konzul

Peter Zupančič in vicekonzul Milan Miškov, član predsedstva SR Slovenije Beno Zupančič, predsednik za mednarodne zveze in manjšinska vprašanja pri republiški konferenci SZDL Jože Hartman, tajnik Kulturne skupnosti SR Slovenije Stefan Balazič, predstavnik ZKPOS Martin Zakonjšek, predstavnik Gospodarske zbornice Aleksander Čerče in zastopnik SKGZ v Trstu Miroslav Košuta. Bili pa so navzoči tudi številni predstavniki slovenskih organizacij na Koroškem. Kasneje je prišel tudi bivši koroški deželni glavar Hans Sima, kateremu je izrekel dobrodošlico podpredsednik SPZ Joško Hudl.

Predsednik SPZ Valentin Polanšek pa je poseben pozdrav izrekel sodelujočima godbama na 26. Slovenskem plesu, znanemu in priljubljenemu ansamblu bratov Avsenik ter ansamblu Stane Mancini s kombo kvartetom. Številnim obiskovalcem Slovenskega plesa pa je z verzij — „Za nočjo smo pustili vsakdanjost doma, / z željo, da se naveselimo do polnega srca / od blizu in daleč smo sredi Celovca se zbrali, / da bi se nasmejali in zadoštili naplesali, naplesali,“ — zaželele prijetno družabnost. In tako je tudi bilo. Ob zvokih ansambla bratov Avsenik so se številni pari zavrteli po parketu in se predajali užitek plesnih melodij. Tudi v zgornji dvorani, kjer je za ples igral ansambel Staneta Mancinija s kombo kvartetom, se je takoj po otvoritvi pričela vesela družabnost. Da, povsod je bilo veselo in prijetno vzdušje in zakaj tudi ne, saj sta oba ansambla pridno igrala, tako da je prišel na račun vsak še tako zahteven in strasten plesalec. Za vsakega je bila kdaj pa kdaj zaigrana tista melodija, ki mu je najbolj všeč. Takih melodij pa je bilo dovolj vso noč, kajti plesišče je bilo vedno zasedeno do kraja. Godbi pa sta tokrat igrali ne samo kvalitetno zabavno glasbo, marveč tudi izredno marljivo, tako da so se kratki odmori plesalcem kar prilegli.

Ansamblu bratov Avsenik gre ob tej priložnosti vse priznanje in zahvala za sodelovanje na 26. Slovenskem plesu, ker je prav njihova prisotnost privabila marsikaterega obiskovalca, ki sicer morda ne bi prišel. To pa je hkrati tudi potrdilo za priljubljenost ansambla bratov Avsenik med našimi rojaki na Koroškem. Tudi ansambel Staneta Mancinija s kombo kvartetom, ki je prav tako igral odlično in pridno in to najprej v zgornji dvorani nato pa še v veliki dvorani vse do ranih jutranjih ur.

Že samo dejstvo, da so obiskovalci plesa vztrajali tako dolgo na naši družabni prireditvi, je znova potrdilo veliko priljubljenost tega Slovenskega plesa med našim ljudstvom, s tem pa tudi organizacijsko sposobnost Slovenske prosvetne zveze, ki je bila prireditelj Slovenskega plesa. Seveda pa moramo tudi zapisati, da so marsikateri obiskovalci letošnjega Slovenskega plesa bili ob začetku nezadovoljni, ker niso dobili sedeža ali mize, vendar se je to poleglo, čim je pričelo plesno vzdušje, saj je potem vsak našel prostora. Eden izmed obiskovalcev je ob tej priložnosti dejal, da je to pač sposobnost organizatorja plesa, da mu je uspelo privabiti tolikšno število obiskovalcev. Prepričani smo, da bo tudi prihodnji Slovenski ples, to je 27. po vrsti, prav tako uspel in obiskan. Za konec pa še sporočilo, da bo prihodnji Slovenski ples 5. januarja 1978, prav tako v Delavski zbornici v Celovcu.

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjunu vabi na otroški film

„PASTIRCI“

ki bo v nedeljo 16. januarja 1977 ob 10.30 uri (po maši) pri Voglu v Št. Primožu.

Vsi prisrčno vabljeni!

Dr. Tischler prejel Titovo odlikovanje

Minulo soboto je veleposlanik SFRJ Gustav Vlahov izročil nekdanjemu dolgoletnemu predsedniku Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Jožetu Tischlerju na njegovem domu v Celovcu visoko jugoslovansko odlikovanje — red jugoslovanske zvezde z zlatim vencem.

S tem visokim priznanjem je predsednik SFRJ Josip Broz Tito odlikoval dr. Tischlerja za posebne zasluge pri združevanju koroških Slovencev in njihovem povezovanju z matično deželo ter za prispevek k razvoju sodelovanja med Jugoslavijo in republiko Avstrijo.

Slovesne in prisrčne izročitve priznanja oz. odlikovanja so se poleg veleposlanika Vlahova udeležili tudi: predstavnik jugoslovanskega konzulata v Celovcu generalni konzul Bojan Lubej in konzul Peter Zupančič ter predstavniki obeh osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem.

Veleposlanik Vlahov je v svojem govoru orisal življenjsko pot in zasluge dr. Tischlerja za dobrobit slovenske narodne skupnosti na Koroškem zlasti na področju povezovanja koroških Slovencev z matično deželo ter zasluge za razvoj sodelovanja med obema sosednjima državama. Na koncu svojega govora je veleposlanik zagotovil, da bo Jugoslavija še naprej z vsemi razpoložljivimi sredstvi nudila potrebno podporo in pomoč tako slovenski kakor hrvaški manjšini v boju za uresničitev pravic, ki so zajamčene v avstrijski državni pogodbi.

K visokemu odlikovanju dr. Tischlerju čestitamo!

Borovlje - Slovenji Plajberk

Slovensko prosvetno društvo v Borovljah je v četrtek 6. januarja t. m. vabilo na predstavitev slovenskega barvnega filma „Vrnitev“, za katerega je scenarij napisal Janko Messner. Glavno vlogo v tem filmu ima koroški rojak Marjan Srienec. Vsebinsko prikazuje dogajanja iz najtežje časa slovenskega ljudstva na Koroškem, to je iz tiste dobe, ko je pri nas in po celi Evropi vladal nečloveški fašizem. Film „Vrnitev“ je vse navzoče spominjal in hkrati opominjal, da se kaj podobnega, kar smo videli v filmu, ne sme nikdar več ponoviti. Za film je bilo tako veliko zanimanje, da so gledalci napolnili društveno sobo do zadnjega kotička.

Številne navzoče je v imenu društva pozdravil predsednik Andrej Wieser in se Slovenski prosvetni zvezi zahvalil za posredovanje filma, ki ga je predvajal tajnik SPZ Andrej Kokot. Ob tej priložnosti je bila izražena želja, da bi tudi v bodoče predvajali barvne slovenske filme.

Isti dan smo imeli v Slovenjem Plajberku tudi žalosten dogodek. K poslednjemu počitku smo namreč spremili Petra Lausseggerja pd. Vžekarjevega očeta iz Slovenje Plajberka. Umrli je v 85. letu starosti. Pokopni Vžekar izhaja iz zavedne slovenske družine. Njegovega sina Andreja poznamo kot vzornega gospodarja, ki je pri cerkvi kupil znano gostilno pri „Foltu“ in pred nedavnim zgradil sodobno urejen hotel, katerega upravlja njegov sin oziroma pokojnikov vnuk. Vžekarjev oče se je že v svojih mlajših letih, ko je pridno in predano gospodaril na svoji kmetiji, izkazal za naprednega človeka, ki je v svojih otrocih in vnukih našel vredne naslednike. Velika množica ljudi, ki je pokojnega Vžekarja spremljala na zadnji poti, je prepričljiv dokaz, kako priljubljen in spoštovan je bil med svojim ljudstvom. Pogrebni obred je opravil domači župnik Jančar.

Vžekarjevega očeta bomo ohranili v lepem spominu, ženi in otrokom izrekamo naše globoko sožalje.

POTOVANJE V ISTAMBUL IN EFEZ

od ponedeljka 14. februarja 1977 do sobote 19. februarja 1977

Odhod: Brnik pri Ljubljani 14. 2. ob 15. uri

Vrnitev: Brnik 19. 2. ob 19.20 uri

Cena: 5.950 šilingov. Prijave sprejema do 20. jan. 1977 Dom v Tinjah, tel. 0 42 39/642

O dobrih sosedskih odnosih

Ob prehodu v novo leto, ki smo ga uživali v udobju in na toplem, smo se spomnili tudi tistih nesrečnikov v naših sosednjih deželah Furlaniji in Sloveniji, ki so ob zadnjih potresih zgubili svoje domove in tudi svojce, ki so jih zasule ruševine.

Medtem ko so v severozahodni Sloveniji v Posočju že vsi na toplem in pod varno streho, je položaj v Furlaniji še zelo kritičen. Še vedno prebivajo ljudje v šotorih, prikolicah in zasilnih pločevinastih barakah in trpijo zaradi mraza, ki je tik pred koncem starega leta dosegel temperature pod — 10°. Kakšni reveži so ti ljudje, si je kar težko predstavljati. Prepuščeni so samemu sebi. Zlasti so prizadeti tisti, ki vztrajajo na svojih delno porušenihi domovih v odročnih graphah. V Posočju, kjer so bile tudi porušene cele vasi, so nastala montažna naselja iz katerih se danes dvigajo stebrički dima, ki naznanjajo novo življenje. V novih domovih ostaja razdejanje potresa le še spomin.

Stari pregovor pravi, da najbolj spoznaš prijatelja v nesreči. Naša dežela in država sta se zelo založila za nesrečne potresnike in startala velikopotezne akcije pomoči. Po vseh občinah so bile organizirane nabiralne akcije in vsak je po svojih močeh rad pomagal tem nesrečnikom. Od avstrijskega rdečega križa preko gasilskih društev pa do Karitasa je vse zbiralo denar in druge potrebščine, vendar samo za nesrečnike v Italiji.

Čeprav mnogo pišemo in govorimo o dobrih sosedskih odnosih, se nihče od avstrijskih karitativnih ustanov ni spomnil potresnikov v Posočju, to je v sosednji Sloveniji. Mnogo ljudi se upravičeno sprašuje, zakaj vsa pomoč samo italijanskim potresnikom, slovenskim pa ne in zakaj se dela ta razlika, ko pa je nesreča zadela obe naši sosednji državi. V Avstriji se ni našla nobena ustanova — ne cerkvena in ne posvetna, da bi se spomnila v kakršnikoli obliki posoških žrtev, ki pa so k sreči danes že vse na toplem in pod varno streho. S to ugotovitvijo seveda nečemo odrekati pomoči potresnikom v Italiji, nasprotno treba jim bo še bolj pomagati.

Tudi zi tega primera lahko sklepamo, da so visokodoneče besede o dobrososedskih odnosih samo floskule, ki se jih uporablja samo takrat, ko se „nekaterim“ to zdi potrebno. Med prebivalstvom se upravičeno stavlja vprašanja, zakaj se delajo takšne razlike med ljudmi, katere je zadela podobna žalostna usoda.

Sportna sekcija SPD „Zarja“ v Železni Kapli vabi na

● **8. TRADICIONALNO SMUCARSKO TEKMO, ki do v nedeljo 16. januarja 1977 ob 12.30 uri v Lepeni pri Železni Kapli**

● **9. TRADICIONALNO SANKARSKO TEKMO, v nedeljo 23. januarja ob 12.30 uri prav tako v Lepeni pri Železni Kapli**

Ljubitelji športnega udejstvovanja prisrčno vabljeni!

Slovenska prosvetna zveza v Celovcu vabi na

LITERARNI VEČER

ki bo v nedeljo 16. januarja 1977 ob 19.30 uri v dijaškem domu SSD, Tarviser Straže 16 v Celovcu.

Brali bodo pisatelji France Filipič, Branka Jurca in Ivan Potrč iz Slovenije.

Ljubitelji slovenske besedne umetnosti prisrčno vabljeni!

SPD „Košuta“ Sele-Kot:

Kratek pregled društvenega delovanja v minulem letu

Ker je naše društvo eno od najmanjših slovenskih prosvetnih društev na Koroškem, so seveda možnosti vseh prosvetnih dejavnosti precej omejene. Nimamo lastne igralske skupine, ne pevskega zbora. Naša skrb je predvsem ta, da organiziramo filmske predstave, slikovna predavanja, izlete, da povabimo v goste manjše igralske ali pevske skupine.

Zelo dobre uspehe imamo s potujočo knjižnico SPZ, katero naša knjižničarka Marta prav izvrstno in uspešno upravlja. Pokazalo se je, da je zanimanje za lepo slovensko knjigo v našem Kotu zelo veliko. Tudi lep slovenski film ali dobro slikovno predavanje je za naše občinstvo zmeraj privlačno.

V minulem letu smo organizirali dve filmski predstavi in sicer „Pastirci“ in „Vrnitev“. Predvajala nam jih je SPZ Celovec.

Imeli smo dve lutkovni predstavi „Meh za smeh“ in „Rdeča kapica“ kateri nam je predvajala lutkovna skupina KDZ iz Celovca. Ti dve lepi igrici sta bili namenjeni predvsem našim mlajšim, katerima so z navdušenjem sledili. Obiskalo pa jih je tudi lepo število mamic z najmlajšimi. Enkratni kulturni užitek pa nam je nudilo SPD „Danica“ iz Št. Vida v Podjunu, s spevoigro „Vasovalci“, v kateri je nastopal „Trio Korotan“ s pevci pod vodstvom mojstra Hanzija Kežarja. Uspeh je bil popoln, lepo podana slovenska pesem in beseda sta navdušili staro in mlado. Še zmeraj se radi spominjamo tistega lepega nedeljskega popoldneva.

Na debeli četrtek je bil pri „Žagi“ že tradicionalni pustni ples. Kakor vsako leto so bile tudi tokrat nagrajene najlepše maske. Dobro uspeła sta izleta v Škofjo Loko in na Obir.

V naši pobrateni občini Škofjo Loko smo si ogledali tovarno klobukov „Šešir“, kjer so nam pokazali

rojstvo klobuka. Izlet smo zaključili v partizanskih Dražgošah. Borec legendarne Dražgoške bitke nam je na licu mesta opisal potek tega dogodka, ki se je odvijal prav v času, ko je bil Hitlerjev roparski pohod na višku. V domači dražgoški gostilni je bil potem družabni večer. Težko je bilo slovo od naših prijateljev in prijateljnih Dražgoš.

Res izvrstna zamisel Obirčanov pa je bil izlet na vrh Obirja. Povabljeni so bila vsa sosedna prosvetna društva, seveda smo se Kočani temu povabilu z veseljem odzvali. Ko smo se iz Kota odpeljali, smo še na moč vabili s seboj našega župana Hermana Velika, ki pa se je kar nekam skrivnostno mugal. Kako smo zazijali, ko smo se povzpeli po strmini navzgor in nas je tik pod vrhom že čakal. Prehitel nas je z obirske strani. Ko je potem na vrhu zadelo lepa slovenska pesem in bila izražena želja, da naj bi to srečanje postala tradicija, nihče ne bi mogel verjeti, da naš prijatelj Herman stoji poslednjič na vrhu prelepega Obirja. Že čez dva meseca nam ga je kruta usoda iztrgala iz naše srede.

Kot krona vseh prireditev pa je bil nastop priljubljenega „Slovenskega okteta“, kateri je svoj koncert poklonil našemu pokojnemu Hermanu Veliku, ustanovitelju SPD „Košuta“ v Selah. Udeležba je bila edinstvena, tako da je bila prostorna dvorana v Selškem farnem domu premajhna. Udeleženci tega koncerta so bili sami prijatelji pokojnega, med njimi tudi predstavniki pobratene občine Škofja Loka. Vsi so s svojo udeležbo pokazali kako je bil Herman priljubljen pri ljudeh.

Ko tako pregledujemo naše delo v preteklem letu, mislimo da smo z njim lahko zadovoljni. Upamo pa, da bomo tudi v tem letu doprinesli svoj delež k ohranitvi slovenskega življa.

Za slovenske knjige v boroveljski občinski knjižnici ni prostora

O zadnji občinski seji v Borovljah smo že poročali. Kljub temu smatramo za potrebno, da nekoliko podrobneje osvetlimo zadnjo sejo in sploh nenavadne dogodke v tej občini, ki se vlečejo kot rdeča nit od seje do seje. Znano je, da se slovenski odbornik Feliks Wieser pd. Šašel iz Slovenjega Plajberka na občinskih sejah vedno poslužuje slovenskega jezika, kar povzroča pri večini odbornikov negodovanje in prerekanje, kar je seveda nedemokratsko in skrajno neokusno.

Že kar na začetku zadnje seje je odbornik Wieser opozoril župana Woschitz, da stalno sprejema takšne seje zapisnike, ki skoro niso čitljivi. Sejni zapisnik z dne 26. novembra 1976 pa je bil tako formuliran, da je bil odbornik Wieser prisiljen glasovati proti njemu. Proti temu zapisniku sta glasovala tudi zastopnik KPA in zastopnica OVP, očitno prav zato, ker se dela koroškim Slovincem krivico.

Na zadnji seji je župan Woschitz na dolgo in široko med drugim poročal tudi o tem, kako je bilo 16. oktobra 1976, ko je zvezni prezident Kirchschräger obiskal Borovlje. Čeprav je poročal zelo podrobno, je zamolčal to, da je odbornik Wieser v imenu slovenskih občanov pozdravil prezidenta. V nadaljnjih izjavah je župan govo-

ril tudi o poteku preštevanja posebne vrste 14. novembra 1976 in očitaj Plajberžanom, da so ga, ko je obiskal njihov volilni lokal, žalili. V glavnem je bila ta akcija (za dve uri zasedeni volilni lokal) naperjena proti nesmiselnemu preštevanju. Županu osebno nihče ni kaj hotel, zato Plajberžani smatrajo županov očitke za neupravičene. Odbornik Wieser je ob tej priložnosti vsem navzočim na seji povedal, da je bilo štetje čisto odveč in da je ta eksperiment stal avstrijske davkoplačevalce okrog 100 milijonov šilingov. V zvezi z novim občinskim kulturnim domom je povedal, da smo seveda tudi Slovenci ponosni nanj in da smo tudi mi prispevali svoj delež in ga bomo še naprej. Kar pogrešamo in občutimo tudi kot zapostavljanje koroških Sloven-

cev je dejstvo, da kulturni dom nima slovenskega napisa in da v občinski sobi nočejo razumeti slovenske govornice. Tudi podpora za domače slovensko prosvetno društvo znaša samo 1000 šilingov, kar je v primerjavi z drugimi kulturnimi ustanovami v občini Borovlje — malenkostna vsota.

Na seji je odbornik Wieser odločno zahteval, da bi bile v občinski knjižnici tudi slovenske knjige (v normalnih razmerah bi to bilo samoumevno), vendar župan ni kazal zanimanja za to; dejal je, da ni nobenega povpraševanja po takih knjigah. V okviru debate se je Wieser tudi pritožil, da dobiva vabila na občinske seje prepozno. Za primer je navedel vabilo na sejo pododbora (Gradbeni odbor), ki je bila 9. decembra ob 17. uri, ki pa ga je prejel šele 11. decembra. Pri vseh teh nedostatkah seveda župan ni čisto nedolžen, saj je njegova dolžnost, da skrbi za red in pravilno poslovanje v občinskih zadevah.

Glede prispevka za poslovanje otroškega vrta je Wieser mnenja in to je tudi predlagal, da bi višino plačila kategorizirali po dohodkih — starši, ki zelo malo zaslužijo, naj bi imeli otroke zastoj v vrtcu, starši, s povprečnimi plačili naj bi plačevali normalni prispevek, premožnejši starši pa naj bi plačevali nekoliko več. Ta predlog je Wieser stavil predvsem zaradi tega, ker je mnogo staršev v občini, katerim je plačevanje otroškega vrta velika dodatna obremenitev.

Tem potom odbornik Wieser poziva vse občane občine Borovlje, da bi bili v zadevah, ko gre za pravice koroških Slovencev enotni in borbeni. Zlasti naj nam bo sveta dolžnost, da se zavzemamo za enakopravnost našega jezika pri vseh uradih. To pa bomo dosegli samo tedaj, če bomo za to založili vse naše sile. Brez borbe nam nihče ne bo dal naših pravic, pa čeprav so črno na belem zajamčene v avstrijski državni pogodbi. Gospoda župana Woschitz pa opozarjamo, da bi bil napram koroškim Slovincem strpnost in pravičnejši, kot je to bil do sedaj.

Novice iz bilčovske občine

Na štefanovo 26. decembra minulega leta nas je obiskala igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Rož“ iz St. Jakoba v Rožu. S svojim nastopom oziroma z uprizoritvijo igre „Luč gora“, nas je zelo razveselila in nam tako nudila prijeten užitek odrske umetnosti.

Ker pa šentjakobčani niso prišli k nam samo z igro, temveč tudi s pesmijo, ki jo je izvajal znani tamkajšnji mešani zbor, je bilo to seveda krepka popestritev celotne prireditve, ki je bila tudi temu primerno nagajana. Med igralci smo videli več dobrih talentov, kateri bodo, če bodo ostali zvesti tej veji društvenega delovanja, v ponos in upanje, da postanejo spet tako aktivni in pa igralsko na višini, kot so bili nekdanj. Da je prireditev lepo uspela, ne priča samo navdušeni aplavz s katerim so bili nagajani nastopajoči, marveč tudi polna dvorana gledalcev. Za uspehi nastop ima veliko zaslugo mladi kaplan Tratar, ki je duša mladih pevcev in igralcev. On zasluži vso pohvalo in priznanje, da se poleg svojega poklicnega dela tudi trudi za društveno kulturno delo. Vsem šentjakobčanom se iskreno zahvaljujemo za njihov uspehi nastop z željo, da bi nas še obiskali.

Ko že poročamo iz Bilčovsa, naj omenimo še žalostno vest, da smo v petek 24. decembra na pokopališču naše podružnice v Velinji vasi izročili materi zemlji zemeljske ostanke Jožefa Tumerja po Kobanovega očeta, ki je dočkal 83 let. Bil je vse življenje delaven človek, ki se je trudil in delal, da je skupno s svojo ženo vzdržal svoje posestvo in ga predal sinu nasledniku. Trda življenjska pot ga je vodila skozi dve svetovni vojni, kateri je srečno preštel. Kljub vsem tegobam, borbam in težavam je ostal zvest član našega slovenskega naroda. Da je imel mnogo prijateljev tudi iz sosednjih far, je pokazala številna udeležba pogrebcev na njegovi zadnji poti. Naši pevci so mu zapeli v slovo na domu, v cerkvi in ob odprtem grobu. Pokojni Kobanov oče naj mirno uživa blagi mir, ženi in otrokom izrekamo naše globoko sožalje.

Ob praznikih smo bili deležni čudnih metod, ki se jih poslužujejo naši narodni nasprotniki in sicer podkupovanja. Daleč nazaj v prejšnja stoletja sega potujočevalna kampanja, prej velenjskih, sedaj pa nacističnih zapeljivcev, ki skušajo z denarjem naše zavedne ljudi spraviti tako daleč, da bi se odpovedali svoji na-

rodni skupnosti. Ker vse dosedanje nakane teh prikritih kakor tudi javnih nasprotnikov niso rodile zaželjenega uspeha, so se ponovno začeli posluževati starih podkupovalnih metod, ki so že marsikatero lahko verneža zabilabla v odpadništvo. Sedaj operirajo s tisočaki iz tako imenovane „Grenzlandhilfe“. Poleg tega naši študirajoči mladini obljublajo tudi službena mesta in druge ugodnosti, seveda ne zastoj...

Enega teh „dobrotnikov“, ki je obdaril neko našo študentko, ki pa tega darila ni porabila zase, marveč ga je posredovala neki karitativni ustanovi, poznamo kot nekdanjega nacista ter vnetega in prominentnega sodelavca na vseh protislovenskih prireditvah. Da ta „dobrotnik“ nima poštenih namenov z našimi ljudmi, ni težko uganiti. Kot davkoplačevalci smo seveda zainteresirani, da zvedimo, kaj vse se dela z našim denarjem. Vsekakor tak način dajanja podpor „pod roko“ odklanjamo, ker je nekoristen in tudi sramoten.

Slovensko prosvetno društvo „Košuta“ Sele-Kot vabi na filmsko predstavo

„CVETJE V JESENI“

ki bo v nedeljo 23. januarja 1977 ob 18. uri v ljudski šoli v Selah-Kotu.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ v Bilčovsu vabi na igro

„VRNITEV“

ki bo v nedeljo 16. januarja 1977 ob 19.30 uri pri Miklavžu v Bilčovsu.

Gostuje farna mladina iz Dobrle vasi.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Borovlje“ vabi na film

„KAPLAN ČEDERMAC“

ki bo v nedeljo 23. januarja 1977 ob 14. uri v društveni sobi (Dollichgasse 4) v Borovljah.

Ljubitelji slovenske filmske umetnosti vabimo, da si ogledajo ta zanimivi film, ki govori o slovenski narodnosti in problematiki.

Prisrčno vabljeni!

Zboljšave za upokojene delavce

Pokojninska zavarovalnica za delavce na Koroškem in Štajerskem sporoča, da so se v noveli zakona o splošnem socialnem zavarovanju zboljšale storitve upokojencev tako na območju izravnalnih doklad kot tudi na območju podpor za obnemo. Te zboljšave so zaradi tega tako pomembne, ker od skupno 147.149 oskrbovanih upokojencev uživa izravnalno doklado 57.725 in podporo obnemo 17.304 osebe. Tudi v letošnjem letu bo pokojninska zavarovalnica za delavce posredovala potrebni denar za okrevanje otrok. Kot že 20 let, bo tudi tokrat otrokom delavcev s Koroške in Štajerske omogočila bivanje ob morju. Otroci gredo na morje v štirih turnusih po 55 otrok.

Z začetkom tega leta so koroški in štajerski upokojenci-delavci prejeli zvišane pokojnine in izravnalne doklade, mimo tega pa so še bile zvišane družinske doklade in sicer za 30 šilingov na otroka.

Višina novih izravnalnih doklad je:

Za en v skupnem gospodinjstvu živeči zakonski par za neporočene in vdove	šil. 4090.—
za polsirote do izpolnjenega 24. leta	šil. 2860.—
za polsirote preko 24 let	šil. 1068.—
za polne sirote do izpolnjenega 24. leta	šil. 1897.—
za polne sirote nad 24 let	šil. 1604.—
vsota zvišanja za enega otroka	šil. 2860.—
	šil. 307.—

Družinske doklade od 1. januarja naprej znašajo:

Za enega otroka	šil. 450.—	za sedem otrok	šil. 3660.—
za dva otroka	šil. 940.—	za osem otrok	šil. 4200.—
za tri otroke	šil. 1530.—	za devet otrok	šil. 4740.—
za štiri otroke	šil. 2040.—		
za pet otrok	šil. 2580.—		
za šest otrok	šil. 3120.—		
		pohabljenega otroka	šil. 900.—

IVAN CANKAR

20

Zgodbe iz doline šentflorjanske

In ko je zaspal, se je odgrnilo nebo na zahodni strani, kakor da je bilo šele pravkar zašlo rdeče sonce. V tisti mirni luči spečega sonca se je nenadoma prikazal droben in zelo bel obraz. Ženska se je bila vzdignila iz za holma, hitela je jako urno po klanču nizdol; očitno se ji je mudilo. Ves klanec je bil v senci, samo njen obraz se je svetil tako čudno, kakor da bi bila luč v njem in ne na oni strani, na večernem nebu. Nenadoma je postala, zasenčila je oči z dlanjo in je pogledala v dolino šentflorjansko. Jareb je stal ob oknu, umaknil se je trepetaje, toda umaknil se je prepozno. Ugledale so ga bile njene oči in so ga pozdravile veselo, tudi roko je iztegnila in glavo je nagnila. Daleč je bila, toda slišal je njen glas, kakor da bi govorila ob njegovi rami; zakaj tiha je bila noč.

„K tebi prihajam... zato prihajam k tebi, da bi videla to prijazno izbo, da bi ti sedela nasproti na tem lepem divanu in da bi ti kuhala čaj... Zakaj me nikoli nisi vabil?...“ Jareba je pretresel mrzlo po vsem životu; ko se je vzdramil, je ležala odeja na tleh in zobje so mu šklepetali.

„Razodel sem se... v teh hudih sanjah...“ je pomislil in se je sklonil iz postelje, da bi pobral odejo. Toda komaj se je zganil, je segla tista iztegnjena, bela, pozdravljajoča roka v njegovo srce kakor svetel meč; izpustil je odejo, planil je iz postelje in se je opotekel k oknu.

Nebo je bilo svetlo, vse posuto z zvezdami; zdavnaj že je ugasnila večerna zarja in črni so bili holmi.

„Tudi zdaj sem verjel... nisem verjel sanjam, hudemu spominu sem verjel... Grobar, nasuj gomilo za hišo visoko, nasuj jo do neba... Nasuj, grobar, da se ne vzdigne več tista bela roka, da se ne prikaže več tisti beli obraz... Kajti... spodoben rodoljub sem in hodim v cerkev!...“

Trepetal je ob oknu od mraza in od bojazni; skeleče, zaspane, napol še sanjajoče oči so gledale v noč. In ko so gledale, so zastrmele, razširile so se v veliki grozi.

Zatemnilo se je nebo; vzplapolale so silne črne peroti od vzhoda do zahoda; ena perot se je dotikala Žalostne gore, druga je trepetala nad Kórenom; dolgi vrat se je zvil, približala se je črna glava in Jareb je ugledal tik pred sabo velike, zelene, steklene oči...

Cez tri nedelje je gledala dolina šentflorjanska poroko, kakršne ni gledala prej nikoli. Župan Frfila je stal med svati, zmajal je z glavo in je rekel: „To pa to!“

Lepa je bila gospa Liza, goreče ljubezni vredna; gorečih pogledov brez števila je poljubljala njena lica. Vsa bela so bila tista lica, vsa deviška, ves tih in deviški je bil njen srmežljivi pogled. Ampak še veliko spodobnejši in še večjega občudovanja vreden je bil Jareb. Mnogo je bilo rodoljubov v cerkvi, mnogo jih je bilo tudi med svati. Toda Jareb je bil spomenik rodoljubja, je bil rodoljubja simbol. Resen je bil njegov obraz. Ampak v resnobi so bile zbrane in so se izražale vse rodoljubne čednosti, kakor smehljajoča ljudomilost, visokostna in vendar tako blagodejna in poučevalna modrost, hkrati pa tudi spodbudna in posebno višjim slojem tako lepo primerna ponižnost. Dolgo črno suknjo je nosil Jareb in bel telovnik; tudi rokavice so bile bele in bela roža je bila v gumbnici.

Kje je pero, da bi opisalo tisto slanje? In kje je ono, da bi opisalo navdušenost naroda?...

Gospa Liza je bila blede in se je spoteknila na stopnicah, ko se je vračala iz cerkve.

Po tistem potu, skrit in sam, je šel Jareb v urad. Noge so se mu tresle, globoko upognjen je bil njegov život.

„Hej, Jareb!“ je zaklical Hojzić od daleč.

Komaj se je ozrl Jareb, odzdravil ni.

„Siv si, Jareb, siv si in suh!“

Resnično so bili čisto beli Jarebovi lasje in zelo upala so bila njegova lica.

„Saj še teden ni od poroke!“ se je smejal Hojzić. „Lepa reč!“

Nič ni odgovoril Jareb, tih in upognjen je stopil v urad.

Ogovoril ga je človek, odgovor je bil prestrašen pogled...

V veži je stal župan Frfila in je pripovedoval Jerini, ki se je smejal škodoželjen.

„Po poroki je gorela luč vso noč do jutra. Ponoči, opolnoči, se je razlegel krik...“

Jerina se ni več smejal, župan Frfila je namršil obrvi.

Kje si, svatovska krčma nad klanecem? Kje si zdaj, svetlo znamenje nad dolino šentflorjansko? In kje ste vi, koprneči snubci?...

Tiha je hiša, mrtva so okna; človek gre mimo in se pokriža.

Devet tednov po svoji veseli poroki je umrl žalostno

rodoljubni kancelist Jareb, in ko so odpirali drugo jutro duri in okna in ko so prihajali pogrebci, ni bilo gospe Lize v hiši in tudi ne v dolini šentflorjanski. Brez besede in brez sledu; šla je, kakor gre hud spomin, ki se prikaže nenadoma in izgine, da ostane za njim samo še žalostna misel.

PESEM

Tudi ti ne boš pozabila name, lepa dolina šentflorjanska. Lahko se užejala odvrneš od mene, lahko me ostaviš samega ob cesti, popotnika; jaz pa ležem v travo in se smejem in čakam, ker vem, da se povrneš. Zakaj jaz sem v tebi in ti si v meni.

Tvoje grehe sem odgrnil s prešerno roko in tvoje hude misli; pa sem spoznal neskončno osramočen, da sem pogledal v ogledalo. In vsa si pomežiknila brez zamere.

Zaradi tebe sem trpel bridkost in nadlogo; pa sem ti pogledal v obraz in sem spoznal, da sem trpel tvojo nadlogo in tvojo bridkost. In odpustila si mi, kakor sem ti jaz odpustil.

Zdaj, ko se vijejo iz vročega čaja čudežne sanje v daljavo in v preteklost, te vidim vso drugačno, kakor sem te videl nekoč; gledam te s tiho, smehljajočo ljubeznijo in čutim v sladkosti, da sem ti bližji od vseh tistih, ki spe slepi v tvojem naročju. Vso te vidim, ne samo robu tvojar krila, ne samo svetlih kodrov na tvojih sencih; ampak vendar vidim celo ponižno vrbovo mladiko, ki kloni v temni Močilnik, in tista mladika mi je kakor sestra; vidim belo sveto Trojico na hribu, in tista mi je kakor mati; slišim pijanega, breznošega Andrejca, ki kolne v krčmi; in tisti mi je kakor brat... V ljubezni sem obstrmel nad vsem sončnim poljem, in vsak makov cvet mi je znan in drag...

Kaj se ne zazdi časih otroku, da s prešernim smehom razodene materi svojo tiho ljubezen? Tudi meni se je zazdelo. Ko sanjam o tebi daljni in srebljem čaj z zatisnjenimi očmi, me obide vesela misel, da bi ti povedal s hudobno besedo nekaj nadvse ljubege. Tedaj je moja ljubezen tako močna, da plane tvoja lepota iz vseh črnih senc, ki sem jih nametala na tvojo podobo...

Pozdravljena mi, dolina šentflorjanska, v poldanskem soncu žareča, v mesečini dremajoča; pozdravljeni vsi vi potepuhi ničvredni, s težkimi grehi obloženi, vi zakrknjeni župani, vi krivični dacarji in iblatjarji, vsi vi zaslužni rodoljubi, zvesti čuvarji brezštevlnih svetinj in čednosti doline šentflorjanske; čez hribe in doline pozdravljeni!...

(Konec)

O visokem krvnem pritisku

Vprašanje je resno. Zavedati se moramo, da lahko pričakujemo povprečno pri vsakem petem človeku zvišan krvni pritisk, ki je usoden za njegovo nadaljnje življenje. Že prve preiskave zavarovalnic v Ameriki so pokazale, da zvišan krvni pritisk skrajša življenjsko dobo, še prej pa ogroža zdravje in pripelje mnoge ljudi do invalidnosti. Le 5 odst. bolnikov ima možnost, da se popolnoma pozdravi, drugi so vezani na trajno zdravljenje.

Ker je začetek neopazen, saj krvnega pritiska ne čutimo, spoznamo obolenje le slučajno, ko smo preiskani ali ko zbolimo za eno od posledic zvišanega krvnega pritiska. Zato je odkrivanje zvišanega krvnega pritiska ena prvih nalog zdravnika in tudi (epidemioloških) služb, ki skrbijo za splošno zdravje ljudi. Vsekakor je bolje ne izgubljati časa, ker nam redno zdravljenje preprečuje mnoge okvare pomembnih telesnih organov in podaljšuje življenje. Zdraviti šele takrat, ko že nastopajo hude posledice bolezni kot možganska kap, je praktično že prepozno.

DA NE BO PREPOZNO

Žal srečujemo zdravniki bolnike, ki so izredno slabo poučeni o svoji bolezni, kar pa je bistveno za uspešno zdravljenje. Zato se po svetu vse bolj uveljavlja dispanzerski način zdravljenja bolnikov z zvišanim krvnim pritiskom, kjer se na prvo mesto postavlja vzgoja bolnikov in svojcev, redni nadzor bolnikov in vmesne preiskave, ki pokažejo uspešnost zdravljenja, napredovanje bolezni ali samo trenutne motnje pri bolniku zaradi zdravljenja.

Seveda je potrebno imeti za uspešno zdravljenje predvsem veliko vztrajnosti in popolno osveščenost. Bolnik naj ne bi bil seznanjen samo z zdravljenjem in njihovimi stranskimi učinki, temveč potrebuje široko znanje o pravilnem načinu življenja in čim več o sami naravi obolenja. Redno naj bi si beležil obe vrednosti krvnega pritiska, datum pregledov in količino raznih zdravil. Višji krvni pritisk še ne pomeni vedno bolezni. Z večkratnim merjenjem je treba spoznati neko povprečno obnašanje krvnega pritiska, ki sestoji iz višjega dela, ta ne presega običajno 140 mm, in nižjega, ki ne presega 90 mm stolpca živega srebra pri odraslem človeku. Po mnenju strokovnjakov Svetovne zdravstvene organizacije je krvni pritisk zvišan nad 160/95 mm zanesljiv znak zvišanega krvnega pritiska. Redki so tisti, ki imajo zvišan krvni pritisk le zaradi velike živčne odzivnosti in kasneje normalen krvni pritisk. Zdravnik bolje oceni krvni pritisk, ker lahko odkrije že mnoge bolezenske okvare po zvišanem krvnem pritisku na srcu, očesnem ozadju in na ledvicah. Včasih še odkrije obolenja, ki se rada družijo z zvišanim krvnim pritiskom in pomenijo dodatno nevarnost za bolnika.

UGOTAVLJANJE

Žal mi je bolnika, ki mora predolgo čakati na meritev krvnega pritiska, kar lahko stori tudi medicinska sestra. Za mnoge bi bilo koristno merjenje v lastni režiji, posebno če je

zdravljenje težje in zahteva večjo natančnost. Na razpolago so živosrebrni manometri in na pero, aneroidi. Slednji so bolj praktični, imajo lahko že vgrajeno slušalko za poslušanje utripov. Vedeti pa moramo, da sčasoma izgubijo na natančnosti in jih je treba kontrolirati na 6 mesecev.

Krvni pritisk med dnevom precej niha, višji je ob razburjenju npr. v čakalnici za zdravnika, najvišji ob nenadnih naporih. Zdravnik naj bi ugotovil vzrok krvnega pritiska posebno pri mladih ljudeh in pri onih, pri katerih se krvni pritisk nenadoma zviša, kjer je pri ljudeh večja možnost odstranitve krvnega pritiska in tudi nevarnost komplikacij. Pogosto najdemo zvišan krvni pritisk pri ledvičnih obolenjih, kar pa ni vedno razvidno z enostavnimi preiskavami. Zato se z boleznijo ukvarjajo specialisti za ledvice. Zdravijo bolnike tudi kardiologi zaradi oslabelosti srca po zvišanem krvnem pritisku. Odkrijejo pa tudi vzrok krvnega zvišanega pritiska v zožitvi glavne žile odvodnice. Vzroke bolezni je iskati tudi v obolenjih žlez z notranjim izločanjem npr. v nadledvični žlezi.

ZDRAVLJENJE

Bolnik mora dobiti jasne napotke za dietno prehrano, ne sme biti predebel, omejiti se mora pri soli 2—3 g na dan. Vedeti mora, da je sol v mnogih hranilih, kot so kruh, začimbe, konzerve, mleko, mineralne vode. Kako nevarne so nekatere bolezni in razvade, ki izredno poslabšajo že tako kvarne posledice krvnega pritiska, kar je še zlasti dokazano v zadnjih desetih letih! Tu naj omenim sladkorno bolezen, ki je lahko tudi prikrita, obolenja presnove z veliko količino maščob v krvi, protin, kajenje, uživanje poživil vseh vrst, obilica hrane in nepravilna sestava hrane! Debeluhi

naj bi se redno tehtali in sami ugotavljali uspešnost shujševalne diete.

Pri zdravljenju je naš cilj znižati nižji krvni pritisk pod 100 mm živega srebra. V začetku zdravljenja bi si moral meriti pritisk na 3—7 dni, kasneje na 2—4—6 tednov odvisno od posameznega primera. Bolj pogosto takrat, ko je pritisk teže uravnati ali pri napredovanju bolezni. Se vedno je treba nadzorovati pritisk tudi tam, kjer se je navidezno popravil, kot je v primeru oslabelosti srca. Starostni krvni pritisk z zvišanim prvim delom pritiska in nižjim pritiskom največ 100 mm Hg je treba zdraviti bolj previdno in ne za vsako ceno. Pogosto se krvni pritisk poslabša kljub zdravljenju z zdravili, ker mehanizmi za uravnavanje pritiska težijo k prejšnjemu stanju visokega pritiska. Zato je treba dodajati zdravila in kombinirati z več vrst zdravil. Zaradi prizadetosti in obremenjenosti srca, kar se kaže v hitri utrujenosti, bolniku pogosto predpišemo tudi zdravila za krepitev srca, kot tudi zdravila za izločanje soli.

Predvsem bi moral bolnik živeti mirno življenje brez naglice. Ne bi smel delati zelo težko delo, na akord ali ponoči. Imel naj bi popoldanski počitek in malo zadremal. Imel naj bi miren letni dopust v dveh delih, ki ga ne bi utrujal. Zdravil naj bi se v zdraviliščih, ki so usmerjena za delo s takimi bolniki. Hitrih napetih in daljših voženj z avtom naj se izogiblje. Vedeti mora tudi, da zdravila nekaj ur po zaužitju poslabšajo sposobnost za vožnjo še bolj pa v zvezi z alkoholnimi pijačami. Kolikor se bo bolnik zavedal vse koristi zdravljenja, dobil pomoč pri zdravniku, med. sestri, razumevanje v službi in doma, zbral dovolj moralne moči za redne kontrolne preglede in zdravljenje, toliko si bo lahko izboljšal zdravje ter ostal koristen član naše družbe in srečen še veliko dni.

Z otrokom na sprehod

Nekdo je dejal: „Ne vzemite otroka s seboj na sprehod, temveč pojdite vi sami na sprehod z njim.“ Kadarkoli je vreme primerno, pojdi mo z otrokom na sprehod, ker bo to zanj veliko razvedrilo. Lep sprehod bo namreč zabaven, prijeten in zanimiv in kot prava pustolovščina posejan z nepričakovanimi dogodki, ki bodo spodbujali otrokovo zanimanje in razvednost.

Če hočemo tak sprehod, se seveda ne bomo na dolgo in široko pogovarjali z vsakim znancem, ki ga bomo srečali na poti, medtem, ko se bo otrok dolgočasil poleg nas. Prav tako otroka ne bomo vodili pred izložbe, ki zanimajo nas, njega pa še malo ne. Če bomo tako delali, bo sprehod za otroka neprijetno doživetje, za občutljivejšega pa pravcata kaizen. V takih primerih se bo otrok naslednjič upiral sprehodu in bo raje ostal doma v svojem kotu pri igračah, kjer bo lahko vsaj počel, kar bo hotel.

Umetnost sprehoda z otrokom je tudi v tem, da mu pustimo njegovo pristno svobodo. Zato ga nikar ne oblecimo tako, kot da ga peljemo na modno revijo, temveč naj bo oblečen čimbolj preprosto in praktično. Če nekatere obleke in obutev lahko odraslim uničijo vse popoldne ali večer, se podobno lahko primeri tudi otrokom. Zato naj nosijo najenostavnejša in higienska oblačila, posebno pa široke in udobne čevlje, v katerih bodo lahko plezali in tekali po travniku.

Če je otrok večji, lahko sprehod prilagodimo njegovim željam. Če pa je še tako majhen, da je popolnoma odvisen od nas, ga peljimo v sončno, zračno in zdravo okolje. Tam se z njim igraymo in pogovarjajmo, skratka, bodimo mu za družbo ter mu počasi predstavljajmo svet, ki ga obkroža.

J. B.

Drobni nasveti

■ **KOTLOVEC** odpravimo iz posode, če damo v tako posodo kis in ga pustimo v njej čez noč. Uspešno sredstvo je tudi voda, mešana s salmiakom. Tanko plast kotlovca odpravimo iz posode, če v njej prekuhamo kis.

V posodi se ne bo nabral kotlovec, če je v njej košček marmora.

■ **MARMELADA** je kuhana, če se kaplja na krožniku ne razleže. Če je še tekoča, je treba nadaljevati s kuhanjem.

■ **PLOČEVINAST POKROV** na kozarcu odpremo lažje, če položimo čezenj smirkov papir. Tako dobimo trden prijem in takoj odpremo kozarec.

■ **SADJE**, pravilno posušeno, čutimo pod prstom kot mehko radirko.

■ **VREDNOST JEDI**. Vrednost kuhanih jedi se tem bolj zmanjšuje, čim bolj stoje na toplem štedilniku. Tako ob nizki temperaturi propada vitamin C, začno pa se razvijati tudi škodljive glivice, ki jed razkrajajo. Bolje je kuhano jed postaviti na hladno in jo pogreti šele, tik preden jo damo na mizo. Moderna znanost se strinja s pregovorom, da je sedemkrat pogreto kislo zelje najboljšje.

Majaron

To dišavnico uporabljamo kot mlado zele ali pa le posušene listke. Nabiramo ga pred cvetenjem ali ob začetku cvetenja. Rastline porežemo tik pri tleh, saj iz korenin takoj požene na novo. Zato ga lahko trikrat ali štirikrat na leto porežemo. Narezane rastline povežemo v šopke in hitro posušimo na senčnem in suhem mestu. Suh majaron osmukamo s stebelci. Hranimo dobro zaprtega, da se ne razdiši.

Majaron vsebuje eterično olje in tanin. Majaron močno diši, zato ga uporabljamo le v manjših količinah. Kombiniramo ga tudi z drugimi dišavnicami in začimbami kot na primer s timijanom in limonino lupinico.

Majaron je v naši kuhinji znana in uporabna dišavnica. Dodajamo ga v kmečko krompirjevo juho, krompirjevi juhi z gobami, obaram, jetrnim cmokom itd. Tudi nekatere mesne jedi morajo vsebovati majaron: majaronovo meso, golaž in meso pripravljeno kot divjačina. Z majaronom odišavamo sesekljane zrezke ali mesne štruce. Brez majarona ne smejo ostati krvavice, jetrne klobase in pa godlja. Pečeni piščanec lepo diši, če v trebušno votlino denemo večjo majarona. Z njim odišavimo tudi jedi iz domačega kunca in jagnjetine, potem jedi iz zelja, ohrovtu, graha in kolerabe. Majaron je sestavni del pastetnih dišav in kvaš.

Iz majarona se kuha tudi čaj. Ugodno deluje pri prebavnih motnjah, povečuje odvajanje vode in pomirja živce.

IVAN CANKAR

HIŠA MARIJE POMOČNICE

I

Tiho so se zaprla velika železna vrata; v mračnem hodniku, na mrzlih stenah je zasijalo za hip jesensko sonce. Za steklenimi durmi, v sobi vratarice, je gorela rdeča luč z dolgim, mirnim plamenom; nad svetliko je bilo pribito na steni razpelo z golim, vse krvavim telesom križanega Kristusa, ki še ni bil nagnil glave in je gledal z velikimi mirnimi očmi. Malči je vztrepetala v materinem naročju in se je prekrizala.

Izza steklenih durí je stopila vratarica, mlada, šepava ženska. Nasmehnila se je, kakor se smehljajo v klostrih, s hladnim, neveselim nasmehom.

„Hvaljen bodi Jezus Kristus! Pojdite gor, zmerom na levo, v drugo nadstropje in po hodniku; nad vratni je zapisano: soba sv. Neže.“

Šli sta dalje; Malči je objemala mater okoli vratu in ji je slonela z životom na prsih. Hodniki so bili prazni, mračni, koraki so odmevali daleč naokoli, kakor da bi prihajali in odhajali nevidni ljudje. Visoka okna so bila temno poslikana, ali če sta postali, sta čuli tam zadaj glasove, vzdihujoče, stokajoče, kakor rožni venec v temni cerkvi, pozno v noč, pred polrazsvetljenim oltarjem. Stene so bile polne svetih podob; rdeče luči so gorele pred njimi; velo cvetje je viselo od okvirjev. Malči je gledala te slike, njene oči so bile kakor pričarane nanje, bilo jo je groza in stiskala se je k materi. Na prvi podobi je bil naslikan sveti Štefan; nag je bil do pasu in je klečal, glavo je nagibal nazaj, oči so bile uprte v nebo, roke sklenjene na prsih; telo je bilo čisto belo, tako da se je svetilo iz temne podobe kakor da bi bilo izdobljeno;

dolgi krvavi curki so curljali od obraza, od ramen, po vsem telesu, po nežnih belih rokah; in obraz je bil tako miren, le ustnice kakor da bi se premikale. Neštevilno rdečih, silnih rok se je dvigalo zadaj, na desni, na levi, divji obrazi so prežali iz temnega ozadja; svetnik je klečal mirno na kupu okrvavljenega kamenja, oči njegove so bile, kakor da so bile ugledale tisto lepoto, ki so hrepenele po nji vse solzne. Okrvavljeno kamenje se je spremenilo v dišeče rdeče rože.

Na drugi podobi je bila devica, oblečena v dolgo belo haljo. Tudi njen obraz je bil čudovito miren. V rokah je držala velik srebrn krožnik in na krožniku so bile njene odrezane prsi, bele deviške prsi. Bele lilije so bile v njenih laseh in še bolj bel je bil njen obraz. Oči so bile uprte v nebo, uprte v oltar, na katerem je darovala svoje bele deviške prsi... Za njo, v temnem ozadju, je prežalo dvojje divjih obrazov.

Šli sta dalje, hodniki so bili temni in samotni. Prišli sta mimo visokega okna, ki je bilo zagrnjeno samo napol z belim zagrinjalom. Pred oknom je bila nizka klopica; mati je pokleknila, Malči je pogledala skozi okno v polumrak. Iz polumraka so se zasvetile najprej široke bele perotnice na glavi usmiljenke, ki je sedela prav blizu okna pred harmonijem. Glava je klonila, obraz je bil kakor iz marmorja, tudi ustnice so bile čisto bele, bolj bele kakor svetlo platno perotnic. Oči so bile polzaprte, mirne kakor ves obraz in kakor polumrak tam doli. Roka se je dotaknila tipke, in samotni glas, kakor iz daljne daljave, se je zazibal v zraku, padal je polagoma, izgubil se tja dol v temo. Iz teme se je svetlikala luč; visoko dol od stropa je visela na srebrnih verižah srebrna svetilka, razsvetljevala je veliko podobo Matere božje, ki je segala od stropa do oltarja. Mati božja, v dolgem, sinjem, z zlatimi zvezdami posutem plašču je stala na zemlji, bleščeča bela noga je gledala izpod zlatoobrobljenega plašča. Noga pa je počivala na ploščati glavi velike zelene kače, ki se je vila okoli zemlje, objemala jo je trikrat v strašnem in gnusnem kolobarju. Od rok Matere božje, od vseh desetih prstov, so lili žarki milosti na zemljo. Ali bolj jasen kakor zvezde na plašču in kakor zlati rob in bolj kakor žarki milosti, ki so

lili na zemljo, je bil obraz Matere božje. Malči je pogledala na velike, v nebo uprte, miru in ljubezni polne oči, na ustnice, resne in blage, na srebrno solzo, ki se je svetila čudovito na belih licih, in sladko ji je bilo, pritisnila je čelo na okno, Mati božja se je bližala, stopila je z teme in čisto pred njo je bil milostipolni obraz...

Vstali sta, Malči se je oklenila matere okoli vratu. Prišla je mimo ženska in Malči se je tresla od groze. Lica so bila vsa razjedena, kazalo se je živo meso, ustnic ni bilo več, ne nosa in jezik je lizal po golih čeljustih. Postala je, ozrla se je z mirnim pogledom — „Hvaljen bodi Jezus Kristus!“ — in je šla dalje. Malči je trepetala, mrzaj ji je bilo; hodnik je bil neizmerno dolg, teman in samotni. Vodil je Bog vedi kam, v novo deželo, kjer ni nič sonca in nič človeških glasov, v neznano deželo, polno svetih in strahotnih čudes, šepetajočih molitev, belih mirnih obrazov, tako tujih, kakor da bi bili stopili dol iz nebes, izpred božjega trona...

Odprle so se duri, iz postelje so se vzdignile glave, radovedne oči so se ozrle nanja.

Soba je bila velika, čisto bela. Dvoje oken je segalo od stropa skoro do tal, zagrnjeni sta bili z belimi zastori, prijeten polumrak je bil v sobi. Ob stenah postelja ob postelji, štirinajst jih je bilo. Nad posteljami svete podobe, razpela, med okni slika debelega plešastega gospoda z rdečim ovratnikom in zlatim križcem na zlati verižici. Pod sliko božične jaslice, umetno sestavljene iz lesa in papirja — vse lepo in zelo resnično, hlev, sveta družina, pastirji, sveti trije kralji in naokoli zelena pokrajina, zadaj pa betlehemska mesto.

Stopila je k njima sestra Cecilija, mlada, rdečelična in vesela.

„Kako ti je ime?“

„Malči.“

Vzela jo je v naročje in jo je nesla k prazni postelji ob oknu.

„Tako, Malči, to je tvoja postelja, tvoje stanovanje.“

(Dalje v prihodnji številki)

Hauptsache deutsch

Daß Südkärnten und Südtirol vergleichbar sind, steht außer Frage: In beiden Fällen geht es um das Überdauern kleiner Volksgruppen mit eigenständiger Kultur

Südkärnten und Südtirol haben mehr gemeinsam als drei Buchstaben einer Vorsilbe. In beiden Problemzonen handelt es sich um österreichische Minderheiten-Fragen. Doch jene, die am heftigsten für die Deutsch-Südtiroler eintreten, sind auch die härtesten Anwälte der Deutsch-Kärntner gegen die slowenischen Kärntner. Es geht ihnen — wie ich behaupte — nicht um Minderheitenrechte, sondern um das „Deutschtum“.

Wobei meist auch gleich der gesunde Menschenverstand abhanden zu kommen pflegt. Um nur das schönste Beispiel zu erzählen: Wenn einer von diesen Männern von der berühmtesten Landkarte, auf der halb Kärnten slowenisch kartographiert ist, nur hört, steigt ihm schon der Urangstschweiß auf die Stirn. Daß hinter dieser wenig ist, beweist er aber auf Anforderung sofort: Erinnert man ihn nämlich daran, daß Österreich — Staatsgrenzen hin, Weltkrieg her — ganz offiziell Schulwandkarten mit einem imaginären, in dieser Form historisch nie existent gewesen „Land Tirol“ nicht nur drucken, sondern sogar nach Südtirol verschicken läßt — dann lacht das deutsche Auge.

Im übrigen wird der Vergleich zwischen Südkärnten und Südtirol von deutschbewußten Kärntnern mit zwei fadenscheinigen Argumenten abgelehnt: In Südtirol habe es keine Volksabstimmung gegeben — in Südkärnten gebe es kein geschlossenes Siedlungsgebiet der Minderheit.

KAMPFRUF KÄRNTEN

Das Argument mit der Volksabstimmung ist perfid. Genau genommen bedeutet es: Die Slowenen sind ihrer Rechte verlustig gegangen, weil ihre Großeltern im Oktober 1920 für Österreich votiert haben.

Dahinter steht aber noch etwas anderes: eine Verfälschung der Volksabstimmung.

Vor einem halben Jahrhundert wurde abgestimmt zwischen dem weiter zum österreichischen Staatsverband gehörigen Land Kärnten und einem neuen, zum Königreich der Serben, Kroaten und Slowenen zählenden Land Slowenien (eine durchaus legitime Volksabstimmung, wie man sie sich auch in anderen Gebieten der zugrundegegangenen Monarchie gewünscht hätte).

In der Folge wurde diese Volksabstimmung zu einem Bekenntnis zum Deutschum. Hans Steinacher, dem man noch heuer ein Denkmal gesetzt hat (es wurde kurz danach gesprengt), hat bekannt: „Weil wir nicht in der Lage waren, Deutschland zu rufen, Österreich nicht sagen wollten, so wurde unser Kampf auf eben Kärnten.“

Sicher ist, daß die Mehrheit der Slowenen damals „Österreich“ sagen wollte. Soll man ihnen jetzt die Rechte, die der Kärntner Landtag ihnen vor der Abstimmung versprochen hat, vorenthalten — nur weil die Südtiroler überhaupt nicht abstimmen konnten?

(Um die historische Wahrheit herzustellen, die Südtiroler haben auch für Österreich abgestimmt: Die Unterschriften fast aller erwachsenen Tiroler auf italienischem Staatsgebiet für eine Rückkehr zu Österreich wurden nach dem letzten Krieg Bundeskanzler Leopold Figl überreicht und liegen im Staatsarchiv in Wien).

Das Argument „geschlossenes Siedlungsgebiet“ ist gleichfalls für die Kärntner Diskussion unbrauchbar. Es stimmt nämlich nur insofern, als es ein geschlossenes Siedlungsgebiet in Deutsch-Südtirol (also in etwa der heutigen Provinz Bozen) aufgrund der Volkszählung 1910 noch gegeben hat und ein solches geschlossenes Siedlungsgebiet der Slowenen in Unterkärnten in der Zweiten Republik nicht mehr existiert.

Ein fairer Vergleich ist nur möglich, wenn auch gleiche Volkszählungen berücksichtigt werden: 1910 oder 1971 — und dann in beiden Fällen. Für 1971 ergibt sich nun ein ganz anderer Unterschied: Der Zustand, der in den Endjahren der Monarchie im Süden der Kronländer Steiermark und Kärnten sowie in der Krain herrschte — deutsch-dominierte Städte als Inseln in einem slowenisch-bäuerlichen Umland —, den gibt es nun umgekehrt in Südtirol in Form der italienisch-dominierten Städte Bozen und Meran inmitten eines deutsch-tirolerischen Umlandes.

Die Siedlungsbewegung der österreichischen Monarchie im achtzehnten und neunzehnten Jahrhundert wurde im zwanzigsten vom italienischen Zentralstaat nachvollzogen.

Doch was soll's? Wir schreiben nicht mehr 1910 und auch nicht mehr 1971.

Worum es heute geht, ist das Recht der Minderheit — oder, um es präziser zu sagen: das Recht jedes einzelnen Angehörigen einer Minderheit.

NICHT DIE QUANTITÄT ENTSCHEIDET

Das Minderheitenrecht ist nämlich nicht das eines Volkes, der Volksgruppe, der Nation oder sonst einer abstrakten Größe, sondern

vorerst und vor allem das Recht des einzelnen Menschen.

Das Recht zum Beispiel, sich an die Behörde in einer Muttersprache zu wenden; beim Fahrkartenschalter im Bahnhof so zu reden wie daheim; Aufschriften auf einem Gasthaus beliebig zu verfassen — kurz: das Recht zu sein, wie man ist.

Das bedeutet, daß die persönlichen, die Menschenrechte nicht von der Zahl der Gleichgesinnten in einer territorialen Einheit abhängig gemacht werden dürfen: Menschenrechte widersprechen Minderheitenfeststellungen.

Ein unverdächtig Zeuge ist der Südtiroler Landeshauptmann Silvius Magnago: Beim Kongreß der Föderalistischen Union Europäischer Volksgruppen in Brixen Mitte September 1974 vertrat er der „Kleinen Zeitung“ gegenüber „die Auffassung, daß bei der Erfüllung des Absatzes 3 des Staatsvertragsartikels 7 (zweispachige Ortsaufschriften) nicht die Quantität der slowenischsprechenden Bevölkerung den Ausschlag geben sollte. Als unterste Grenze nannte er einen slowenischen Bevölkerungsanteil von fünf Prozent. Nach Magnagos Auffassung — so der Bericht in dem Blatt weiter — „sei nicht einzusehen, daß ein slowenischsprechender Kärntner nur deshalb benachteiligt sein sollte, weil er nicht in einer Gemeinde mit einem 15- oder 30prozentigen slowenischen Bevölkerungsanteil lebe.“

Magnago weiß, wovon er redet: In Sachen Südtirol hat sich eine Regelung eingependelt — und zwar mit Willen der Tiroler und mit nachdrücklicher diplomatischer Unterstützung Österreichs —, in der die Rechte der Mehrheit, des italienischen Staatsvolkes, und jene der österreichischen Minderheit einander gesamtstaatlich ebenso die Waage halten wie die Rechte der Tiroler Mehrheit in der Provinz Bozen und die der dortigen Minderheit der italienischen Zuwanderer.

Eine Regelung, bei der es zwar — wie in jedem zivilisierten Staat — Volkszählungen gibt, bei der jedoch kein Recht des einzelnen Minderheitsangehörigen von einem Ergebnis dieser Zählung abhängig gemacht wird.

(Auch das von der Größe der Volksgruppe abhängige Recht des proportionalen Zugangs zu Staatsstellen bestimmt sich nicht nach der Volkszählung, sondern nach der Zusammensetzung des Landtages.)

Wenn es auch nur einen einzigen Südtiroler geben sollte — keine Gefahr, aber theoretisch möglich —, auch dieser einzige hätte aufgrund der von Österreich erzwungenen Regelung das Recht, sich in seiner Muttersprache an die Behörden und Gerichte zu wenden, seine Kinder in der Muttersprache schulen zu lassen, zweispachige Aufschriften in Bozen zu verlangen (eine Stadt, die ebenso Bolzano/Bozen ist wie die Kärntner Hauptstadt Klagenfurt/Celovec), sich ein Fernsehprogramm in seiner Muttersprache liefern zu lassen.

Dreißig Jahre nach dem zweiten Weltkrieg sind die Nationalisten wieder da. Sie basteln Bomben, ballen Fäuste, marschieren unter Fahnen, die mit den Bildern von Raubtieren geschmückt sind. Was nützt da die Idee des vereinigten Europa? Was bewirkt der heilige Internationalismus der Marxisten? Was hilft der Gemeinsame Markt und die Tätigkeit multinationaler Konzerne?

Stärker als alle Schwärmer und Ideologen, Manager und Börsianer sind in ihren Bollwerken die Fanatiker: in Irland und im Baskenland, in Korsika und in der Bretagne, in der schweizerischen Jura, in manchen südosteuropäischen Ländern und nun offenbar auch in Kärnten. Da pafft aus dem Unterbewußtsein der heiß dampfende völkische Mythos Germaniens empor. Da werden Minderwertigkeitskomplexe in Hofferl umgestülpt. Da schielen eifrige Wirtshauspolitiker auf die Erfolge levantinischer Terroristen.

Bomben finden sich heutzutage offenbar leicht, Handfeuerwaffen sind in jeder Menge erhältlich. Und die potenten Mörder aller Welt reichen einander im Zeichen ihres mißverstandenen Jean Jacques Rousseau die Hand: sie kehren zurück zur

Und wenn es nur noch einen einzigen Ladinern geben sollte — er würde automatisch zum Landtagsabgeordneten gewählt.

In Südtirol gibt es nämlich zugunsten der wirklichen Minderheit, der maximal 15.000 Rätomanen, unter anderem die vernünftige Bestimmung, einer von ihnen müsse in den Landtag kommen — und zwar jener, der die meisten Vorzugsstimmen erhält. Seine Wahl gilt, auch wenn andere Kandidaten wesentlich besser abschneiden sollten. Um die Ehre, solcherart „geschädigt“ zu werden, streiten sich jedesmal Südtiroler Volkspartei und Democrazia Cristiana.

AUF SPÖ UND ÖVP VERGEBLICH VERTRAUT

Das wäre doch was für Kärnten: ein fixer slowenischer Abgeordneter im Landtag. Solches Minderheitenrecht gibt es nicht nur in Südtirol; auch in Norddeutschland und in Dänemark gilt es als selbstverständlich. Doch warum sollte man so weit Ausblick halten, wenn Südtirol so nah ist.

Die Kärntner Slowenen sind in ihrem Landtag nicht mehr vertreten, obwohl die Stärke ihrer Volksgruppe das erlaubte. Sie sind selber schuld daran. Sie haben nämlich den österreichischen Parteien zu lang geglaubt — und flogen dann in hohem Bogen aus der Landstube.

Wenn es überhaupt einen wesentlichen Unterschied zwischen der Tiroler Minderheit in Italien und der slowenischen Minderheit in Österreich gibt, dann den: Die Südtiroler haben nie an den guten Willen der italienischen Politiker geglaubt und sind, sobald sie konnten, in einer Sammelpartei organisiert. Die Südkärntner Slowenen aber vertrauten auf SPÖ und ÖVP — 30 Jahre lang und letztlich vergeblich. Die Rechte der Ladinern, das muß noch hinzugefügt werden, sind vorbildlich für jede Verhandlung über die Rechte der Slowenen. Es sind Rechte, die die Republik Österreich in internationalen Verhandlungen erzwingen hat — etwa auf dem Schulsektor: daß zum Beispiel die ladinischen Delegierten im Landeschulrat dem römischen Unterrichtsminister einen Intendanten vorschlagen können, der alleinbefugt staatliche Rechte im Schulwesen seiner Sprachgruppe verwaltet.

Noch einmal: Das hat Österreich in Tirol erzwungen. Warum macht es nicht gleiches in Kärnten?

Und eine Frage dazu: Österreich hat doch jahrzehntlang erklärt, Vereinbarungen über Südtirol nur mit Zustimmung der Betroffenen zu schließen — und jetzt in Kärnten soll's auf einmal gegen den Willen der Minderheit gehen? Wer's glaubt, ist naiv; wer's zu glauben vorgibt, gefährlich.

Südtirol vor einem Jahrzehnt: Neofaschismus, Intoleranz, Bomben, Streik vor der UNO.

Südtirol heute: Friedliches Zusammenleben dreier Volksgruppen; gelegentlich noch harte Rempeln, letztlich aber doch ein funktionierender Streitschlichtungsmechanismus.

Kärnten heute: Deutschnationalismus, Intoleranz, Sprengstoff, drohende Internationalisierung.

Kärnten demnächst: Krisengebiet — oder vielleicht doch ein weiteres Beispiel friedlichen Zusammenlebens?

Tudi med večinskim narodom glede manjšinskega vprašanja ni razširjeno samo tisto mnenje, ki ga narekujejo nemški nacionalisti. Ze prvo obdobje solidarnostnega gibanja ter zadržanje pri številu posebne vrste sta dovolj prepričljiva dokaza, da so pravzaprav nemški nacionalisti resnična manjšina. Predvsem pa to kažejo odmevi v nemškem tisku.

Kot primer ponatiskujemo dva pripevka iz dunajskega dvomesečnika za politiko in kulturo „Academia“. Sta sicer še iz številke, ki je izšla lani (juli/avgust 1976), vendar sta zanimiva in aktualna tudi danes, saj nam pokažeta, da nismo osamljeni v boju za naše pravice in da je ta naš boj hkrati boj vseh demokratov za splošno demokratizacijo v državi.

Uredništvo

DEUTSCHNATIONALE DOPPELSTRATEGIE

Daß Südkärnten und Südtirol vergleichbar sind, steht außer Frage. Zwei Zeugen dafür:

Der bekannt slowenenfreundliche Publizist Claus Gatterer, ein Südtiroler: „Was Österreich für seine Minderheit in Südtirol fordert, muß — mutatis mutandis — auch für die Minderheiten in Österreich Geltung haben... Der Vergleich Südkärnten — Südtirol ist gleichwohl zulässig. In beiden Fällen geht es um das Überdauern einer (gemessen am Staatsvolk) kleinen Volksgruppe, einer eigenständigen Kultur. In beiden Fällen geht es um Selbstverwaltung im eigenen Lebensbereich“ („arbeit & wirtschaft“ 4/73).

Prof. Theodor Veiter — nach eigener Aussage einer, der „für das deutsche Volk in aller Welt eintritt“: Man könne „nicht mit zweierlei Maß messen, kann nicht für Südtirol Autonomie, ja Selbstbestimmung verlangen und den Volksgruppen im eigenen Lande das Ethnocid wünschen oder gar bereiten“ („Furche“ 27/76).

Woran liegt das seltsame Zwiedenken in Kärnten? Woran liegt es denn, daß den Kärntner Slowenen die Basis möglicher autonomer Selbstverwaltung in ihren Gemeinden durch eine brutale „Strukturreform“ entzogen wurde (den burgenländischen Kroaten ging es nicht anders)? Daß die Kärntner Politiker sich in deutschnationalen Beteuerungen überpurzeln?

Im „Deutschtum“ liegt's. Der dissidente Abgeordnete Otto Scrinzi — wie schon der Name sagt ein „Deutscher“, Tiroler von Geburt, Nervenarzt und Kärntner Deputierter von Beruf — mag als Beispiel gelten für jene Geistigkeit, die in Tirol wie in Kärnten deutsch ist: einmal für die Minderheit und einmal für die Mehrheit. Hauptsache deutsch.

Herbert Weissenborger
(Academia, Wien, Juli/August 1976)

Natur, zurück zur eigenen Unnatur, zurück zur Barbarei der Horden und Sippenverbände.

NATIONALES TOBEN

Wir sehen das Erstarken dieser Bewegungen, die dem Nazismus analog sind und tun gegen sie allzu wenig. Und warum? Lokale Politiker wollen und müssen Wahlen gewinnen und schmeicheln also der Mehrheit — ohne Rücksicht darauf,

erheben?! Die arme Bevölkerung hat ja in dieser durch und durch profitberechnend materialistischen Gesellschaft keine andere Möglichkeit, emotionell tätig zu sein und die eigene Irratio ein wenig auszuleben!

So ungefähr lauten die Argumente. Sie machen uns Österreicher schuldig, und zwar nicht nur in moralischer Hinsicht — da wir unsere slowenischen Mitbürger nicht genügend kräftig und

Vielfalt oder Einfalt?

Über die moralische und politische Schuld von Mehrheiten

daß sie gerade dieser Mehrheit mit Schmeicheleien keinen guten Dienst erweisen. Der verwirrte Freiheitsbegriff läßt die Abwehr erlahmen — man sollte ja die Kräfte des Föderalismus fördern. Und wenn nun einmal in Kärnten die Deutschnationalen so überaus stark sind, was können wir denn dafür?! Freiheit beinhaltet vielleicht auch die Freiheit, ein Barbar zu sein. Außerdem gehört das deutschnational Toben vermutlich auf das Gebiet der Feizeitgestaltung — wer wollte da gegen das kleine Amusement auch noch Einspruch

klug unterstützen —, sondern auch im ganz und gar realpolitischen Sinn. Denn Vielfalt macht stärker als Einfalt; freie Minderheiten bereichern die Mehrheit; Länder mit zwei oder mehreren Volksgruppen schaffen großartige geistige Symbiosen wie einst Burgund, wie heute die Vereinigten Staaten und besonders die herrliche Stadt New York.

Der erste König von Ungarn, jener noch als Anhänger des Schamanismus geborene und dann zum Christentum bekehrte Heilige Stephan, hatte den Grundsatz aufgestellt: regnum

unius linguae imbecillum et fragile, und das heißt: Ein Königreich, in dem nur eine Sprache gesprochen wird, ist haltlos und brüchig. In diesem Prinzip liegt nicht nur der Anspruch auf einen christlichen Universalismus, auch nicht bloß ein Bekenntnis zu einer allumfassenden Hierarchie — es ist die Formel weiser realpolitischer Einsicht.

GESTEIGERTE VITALITÄT

Was Kärnten betrifft: Wir Österreicher sollten nicht nur den Staatsvertrag einhalten, sondern außerdem auch Daumen halten für eine Regelung, die in Kärnten die Slowenen und im Burgenland die Kroaten möglichst stark macht. Jeder Träger einer slawischen Kultur bringt dem Geistesleben der deutschsprachigen Mehrheit neue Impulse, bereichert die Möglichkeiten der menschlichen Existenz, steigert die Vitalität der Demokratie.

Das ist der Punkt, an dem sich der Kreis schließt. Denn die Vitalität der Demokratie fordert auch Bewegung, Mobilität, fordert die Fähigkeit, weiter fortzuschreiten. Fortschritt im menschlichen Sinne aber heißt: den Barbaren in uns und die Barbaren unter uns zu überwinden.

György Sebestyén

Nagrade za naše ugankarje

Odziv pri naših ugankarjih je bil spet enkrat izredno razveseljiv: prejeli smo zelo veliko število rešitev obeh križank iz božične številke. Zlasti med mladino jih je čedalje več, ki se radi preizkusijo v svojem znanju. In mnogi izmed njih so res pokazali, da jim je bila križanka v zabavo — za druge pa je bila spet pretrd oreh in zaradi ene ali druge napake smo jih morali žal izločiti. Med tistimi, ki so nam poslali pravilne rešitve, pa je žreb izbral nagrajence, ki bodo prejeli lepe slovenske knjige.

Za križanko, ki je bila namenjena večjim, že nekoliko preizkušenim ugankarjem, prejmejo nagrade:

Krištof Breda, Šmihel pri Pliberku; Rutter Joza, Sveče, Bistrica v R.; Roblek Ana, Sele-Kot, Borovlje.

Za pravilno rešitev otroške križanke pa so bili nagrajani:

Čargič Dominik, Železna Kapla; Tischler Harald, Tale, Podgorje; Boročnik Meta, Podkraj pri Pliberku.

ŠPORTNI VESTNIK — ŠPORTNI

S M U Č A N J E

● FRANZ KLAMMER IN KLAUS HEIDEGGER ZMAGOVALCA V PARTENKIRCHNU

V soboto je bil na programu smuk za moške v nemškem Partenkirchnu, ki je veljal kot generalka za svetovno prvenstvo, ki se bo leta 1978 odvijalo v tem kraju. Že na treningu je pokazal Franz Klammer svojo premoč, z njim pa ostali avstrijski smučarji.

Na tej selektivni progi je Klammer v soboto deklasiral svoje konkurente. Z drzno vožnjo je zmagal pred Winklerjem in mladim Wirsbergerjem (oba Avstrija). Četrto mesto je kot najboljši Neavstrijec zasedel švicarski olimpijski prvak iz Sappora, Bernhard Russi. Med prvo deseterico so se uvrstili še Walcher, Stock in pa Gensbichler (vsi Avstrija) in s tem dokumentirali avstrijsko premoč v tej disciplini.

Na nedeljskem veleslalomu v Garmisch-Partenkirchnu pa je slavil svojo prvo zmago za svetovni pokal mladi avstrijski smučar Klaus Heidegger. Potem ko je na prvem teku zasedel še peto mesto, je na drugem teku neverjetno forsiral in odvezel drugemu v tej manchi, švicarskemu olimpijskemu prvaku iz Innsbrucka Hemmi-ju, 3/4 sekunde. Heidegger je končno zmagal s samo stotinko sekunde pred Hemmijem. Na peto mesto se je uvrstil Hans Hinterseer. Smolo je imel Ingemar Stenmark, ki je moral po najboljšem času v prvem teku v drugem nastopu v sneg. Popolnoma je razočarala Squadra Azzura, ki je spravila med prvo deseterico samo Grosso na deveto mesto.

● NA SLALOMU V BERCHTESGADNU ZMAGAL ŠVED ŠTENMARK

V znamenju Ingemarja Stenmarka in velikega nastopa avstrijskih smučarjev je bil slalom v Berchtesgadnu. Po prvem teku je namreč vodil Hinterseer pred Heideggerjem in Morgensternom. Šele na šestem mestu Stenmark. V drugem teku pa je dosegel zdaleč najboljši čas Stenmark in s tem zmagal pred ponovno zelo

dobrim Heideggerjem, Morgensternom in Hinterseerjem. Za Avstrijce je bil ta uspeh v slalomu največji, odkar so se leta 1975 uvrstili v japonski Naebi štirje Avstrijci med prvo deseterico. Ponovno so zelo razočarali Italijani.

● ANNEMARIE MOSER-PROLL PONOVO SLAVILA ZMAGO

Na smuku za ženske v Garmischu je Moserjeva podaljšala uspešen nastop avstrijskih smučarjev na zadnjih tekmovanjih. Z izvrstno vožnjo je zmagala s prednostjo 11 stotink pred Švicarko Bernadette Zurbriggen in Marie-Theres Nadig. Na šesto mesto se je uvrstila Brigita Habersatter-Totschnig. Med prvo deseterico so se uvrstile še nadaljnje tri Avstrijke in s tem dokumentirale premoč avstrijskih smučark v smuku.

V tekmovanju za svetovni pokal vodi sedaj Moserjeva s 142 točkami pred njeno rojakinjo Habersatterjevo s 110 točkami.

H O K E J N A L E D U

Potem ko je avstrijski rekordni šampion v soboto s krasno igro premagal najhujšega nasprotnika za prvenstvo lovoriko IEV s 6:2, so imeli Celovčani v torek v mestni hali v gosteh moštvo iz Solnograda. Edino vprašanje, ki so si ga gledalci pred tekmo stavili, je bilo: kako visoko bo zmagal KAC. Solnograjčani, zadnji na lestvici, so bili preslabi, da bi mogli kljubovati Celovčanom.

Kljub temu pa so se gostje, ki so nastopili s samo desetimi igralci, borili hrabro. KAC je sicer zabil deset golov, ni pa znal na noben način navdušiti. Gledalci so bili zlasti v prvi tretjini z igre šampiona skrajno nezadovoljni. Na drugi strani pa je treba reči, da noben igralec KAC-ja ni hotel tvegati poškodbe in je vsak dal le toliko, kolikor je bilo potrebno. Igra se je končala 10:1 za Celovčane. Najboljši pri KAC-ju pa so bili Dmitrijev, R. König, Pöck, mladi Koren ter Salovaara.

Naslednjo prvenstveno tekmo bo KAC odigral jutri zvečer na domačih tleh proti Feldkirchu.

A V T O M O B I L S K E D I R K E

● PRIČELO SE JE SVETOVNO PRVENSTVO FORMULE I

Na prvi dirki za svetovno prvenstvo formule I je v nedeljo na avtodromu v argentinskem Buenos Airesu zmagal Jody Scheckter iz Juž. Afrike pred Carlosom Pace iz Brazilije ter Reutemannom iz Argentine. Lanski svetovni prvak James Hunt kakor tudi Avstrijec Niki Lauda sta morala predčasno iz svojih bolidov. Sploh je samo 10 dirkačev doseglo cilj. Scheckter je zmagal s čisto na novo konstruiranim Brabham-Alfa. Tretjič je zmagal čisto nov avto pri svojem prvem nastopu na dirki za veliko nagrado. To je uspelo prej samo Fangiju z Mercedesom leta 1954 v Reimsu in Škoti Clark-u z Lotusom leta 1967 v Zandvoortu.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo in jim želimo mnogo zabave pri branju knjig, ki so si jih „zaslužili“ s trudom in znanjem, vloženim v reševanje križanke. Prosim, da nagrade dvignejo v našem uredništvu, kjer jih bomo hranili do konca tega meseca. Prisrčna hvala pa tudi vsem ostalim ugankarjem, ki kljub pravilni rešitvi niso imeli sreče pri žrebanju ali pa so se „spotaknili“ ob kakšni napaki. Naj jim bo v tolažbo zavest, da tudi pri reševanju ugank — podobno kot v športu — ni „zmaga“ vse, marveč je največ vredno sodelovanje.

Za konec pa še pravilni rešitvi obeh križank.

„Velika“ križanka

Vodoravno: 1. Jenko, 5. Kodak, 9. lak, 10. osa, 11. L. K. (Ladko Korosec), 13. le, 14. st., 15. er, 16. Irk, 18. raketa, 23. ura, 24. Aare, 26. reja, 27. Aden, 28. LO, 30. se, 31. on, 32. IRA, 34. raba, 36. peta, 38. sin, 39. sl, 40. vv, 42. Ra, 43. srna, 46. otok, 48. smer, 52. tat, 53. prolog, 55. ime, 56. ab, 57. vi, 58. oo, 60. av, 61. SAK (Slovenski atletski klub), 62. sto, 64. torta, 65. tolar.

Navpično: 1. Jalta, 2. n. l., 3. kal, 4. oker, 5. kosa, 6. ost, 7. da, 8. koran, 12. kra, 15. ere, 17. KR, 19. ar, 20. kes, 21. eter, 22. ta, 23. ud, 25. elipsa, 27. ananas, 29. orel, 31. Obir, 33. at, 35. as, 37. avto, 41. vol, 43. start, 44. Rab, 45. NT (Nikola Tesla), 46. or, 47. ko, 49. mi, 50. Ema, 51. revir, 53. pika, 54. gost, 57. val, 59. Oto, 61. sr, 63. ol.

„Mala“ križanka

Vodoravno: 1. kovač, 6. les, 8. uk, 10. da, 11. so, 12. ar, 13. ro-kav, 14. ta, 15. et, 17. on, 18. ko, 19. ter, 21. mucek.

Navpično: 2. ol, 3. Velikovec, 4. as, 5. Hus, 7. dar, 9. koran, 10. da-vek, 14. lon, 16. top, 19. tu, 20. re.

Slovenski atletski klub vabi na PLES SAK

ki bo v soboto, dne 29. januarja 1977 pri Šoštarju v Globasnici

Odbor

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na

„LITERARNI POPOLDAN“

ki bo v nedeljo 16. januarja 1977 ob 14. uri v hotelu Breznik v Pliberku.

Brali bodo pisatelji iz Slovenije: France Filipič, Branka Jurca in Ivan Potrč. Pred literarnim branjem bomo zavrteli film po Prežihovi noveli „Solzice“. Ob tej priložnosti bomo predstavili tudi kovček potujoče knjižnice SPZ. Ljubitelji slovenske besedne in filmske umetnosti prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Zarja“ v Železni Kapli vabi na veseloigro

„SKUPNO STANOVANJE“

ki bo v soboto 15. januarja 1977 ob 19.30 uri v farni dvorani v Železni Kapli. Gostuje: Igralska skupina prosvetnega društva „Jezersko“

Režija: Mirko Cegnar

Gostje z Jezerskega se bodo tudi tokrat predstavili z odlično igro, ki je naše ljubitelje odrske umetnosti vedno znova navdušila.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Radiše“ vabi na

1. RADIŠKI PLES

v soboto 15. januarja 1977 ob 20. uri pri Taverju na Radišah.

Igrajo VESELI ROŽANI

Vstopnina: predprodaja 25 šil., večerna blagajna 30 šil. Prijatelji prijetne domače zabave so k tej prireditvi prav prisrčno vabljeni.

H O T E L KOROTAN

V S E K I R I
OB VRBSKEM JEZERU

Išče za sezono 1977:

poslovodjo in receptistko, kuharja in kuhinjske pomočnike, natakarje in strežnike, gospodinjino in sobarice, perico in kopališčenika (Bademeister).

Stanovanje in prehrana v hiši, plače po dogovoru.

Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom — po možnosti s sliko — pošljite najkasneje do 30. januarja 1977 na naslov začasnega oskrbnika hotela:

Franc Rutar, A-9141 Dobrla vas/Eberndorf, telefon (0 42 36) 220

AVSTRIJA 1

SOBOTA, 15. 1.: 11.55 Smuk za moške — 15.30 Beli pekel na Piz Palüju — 17.00 Gradbišče — 17.30 Orzowei — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Panoptikum — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Slike iz Avstrije in Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport.

NEDELJA, 16. 1.: 10.25 Slalom za moške — 15.15 Tigrova šopa — 17.10 Pan Tau — 17.30 Biene Maja — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Razumevanje pri živalih — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.20 Stric Vanja — 22.00 Šport — 22.10 Operni vodič — 22.40 Poročila.

PONEDELJEK, 17. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Elektrotehnika — 10.00 Mark Twainova Amerika — 10.30 Beli pekel na Piz Palüju — 12.55 Smuk za ženske — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Živalski raj — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Ponedeljski šport — 20.50 Ceste San Franciska — 21.40 Poročila.

TOREK, 18. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Mestni arhiv Dunaja — 9.55 Slalom za ženske — 11.30 Astronomija — 12.00 Formalna logika — 12.55 Slalom za ženske — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Lisjak z zlatim uhanom — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Slalom za ženske — 20.30 Kdo se trikrat zlaže — 21.20 Med potjo — 22.05 Hiša na Eaton Placeu — 22.50 Poročila in šport.

SREDA, 19. 1.: 9.00 Oddaja z miško — 9.30 Kmetijsko danes — 10.00 Stekla — 10.30 Filmska komedija — 17.00 Lev paša — 17.25 Oddaja z miško — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Čikago medvedek & Co. — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport — 20.00 Mož, ki se mi dopade — 21.45 Poročila in šport.

ČETRTEK, 20. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Elektrotehnika — 10.30 Mož, ki se mi dopade — 17.30 Za predšolske otroke — 17.55 Otrokom za lahko noč — 18.00 Razvoj letalskih poletov — 18.25 Pregled sporeda — 18.30 Inauguracija prezidenta Carterja — 19.30 Čas v sliki, kultura in šport.

PETEK, 21. 1.: 9.00 Za predšolske otroke — 9.30 Prvih 365 dni v življenju otroka — 10.00 Zvok iz človeške roke — 10.30 Klub seniorjev — 11.00 Ravijska komedija —

PREDAVANJA

■ v ponedeljek 17. januarja 1977 ob 18. uri do četrta 20. januarja ob 14. uri, MEDITACIJA V OČE-NAŠU

■ v petek 21. januarja 1977 ob 18. uri do nedelje 23. januarja ob 14. uri, BOG HOČE SREČNE LJUDI

■ v nedeljo 23. januarja 1977 od 14. do 22. ure SREČANJE LOVCEV Z IZOBRAŽEVALNIM PROGRAMOM

■ v ponedeljek 24. januarja 1977 ob 18. uri do četrta 27. januarja ob 14. uri, IZVOLITEV JE IZPROŠENA MILOŠT

■ v petek 28. januarja ob 18. uri do nedelje 30. januarja ob 13. uri, ZAKAJ MORAM BITI JAZ LUČ

■ v nedeljo 30. januarja 1977 od 9. do 17. ure, KATERA ZMAGA JE TVOJA

■ v ponedeljek 31. januarja 1977 od 9. do 17. ure, UČINKOVITEJŠA PRODUKCIJA KRME, KMETIJSKO SOCIALNO ZAVAROVANJE

Katoliški dom prosvete SODALITAS v Tinjah

AVSTRIJA 2

SOBOTA, 15. 1.: 15.30 Orientirano gospodinjstvo — 16.00 Koncertna ura — 17.15 Grebenko prečenje v Evropo — 18.00 Orientacija — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Zoološki vrli sveta — 20.00 Galerija — 20.15 Na dvorišču resnice — 22.30 Oscar Peterson in Singers unlimited.

NEDELJA, 16. 1.: 17.15 Teleobjektiv — 18.00 Popscope — 18.30 The Mighty — Evropa v 20. stoletju — 19.10 She is like a Rainbow — 19.30 The Munsters — 20.00 Enciklopedija — 20.15 Borba proti raku — 20.20 Sejem — „Ötztalski smučarski dnevi“ — 22.00 Brez nagobčnika.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na sklopično predavanje s temo

„SVET OB SOČI“

ki bo v petek 14. januarja 1977 ob 19.30 uri v Dijaškem domu SŠD, Tarviser Straže 16 v Celovcu.

Predavatelj: prof. Ivan Šumljak iz Maribora.

Prisrčno vabljeni!

LITERARNI VEČER

v petek 14. januarja 1977 ob 19. uri pri Kovaču na Obirskem.

Berejo: Tone Kuntner, Miloš Mikeln in Tone Pavček iz Slovenije ter Valentin Polanšek in Andrej Kokot.

Prireditelj SPD „Obir“ na Obirskem

v soboto 15. januarja ob 19.30 uri v farnem domu (spodnja dvorana) v Škocijanu.

Berejo: Niko Grafenauer, Jože Snoj in Ivo Zorman iz Slovenije ter Milka Hartman, Valentin Polanšek in Andrej Kokot.

Prireditelj SPD „Vinko Poljanec“ v Škocijanu

Ljubitelji slovenske besedne umetnosti prisrčno vabljeni!

Slovensko kulturno društvo v Globasnici vabi na

4. PODJUNSKI PLES

ki bo v soboto 15. januarja 1977 ob 20. uri pri Šoštarju v Globasnici.

Nastopajo: moški zbor F. L. Lesičjak in mladinska folklorna skupina iz Globasnice

Za ples pa bo igral ansambel „Fantje iz Podjune“

14. november 1976

Pod naslovom „Skupni boj bo odstranil reakcionarne manjšinske zakone“ (Der gemeinsame Kampf wird die reaktionären Minderheitsgesetze beseitigen) bo v petek 14. januarja 1977 ob 19.30 uri v Volkskellerju (Stüberl) v Celovcu informativna prireditelja, na kateri bo poleg referatov predvajani tudi video-film „14. november 1976“, ki dokumentira dogodke okoli lanskega preštevaja posebne vrste.

Na prireditvi vabi KB Klagenfurt (Komunistična zveza Celovec).

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroskem; glavni urednik: Rado Janežič; odgovorni urednik: Andrej Kokot; uredništvo in uprava: 9029 Celovec/Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 32 550 — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.